

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ENDÜSTRİ YAPILARININ ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİNE
DÖNÜŞTÜRÜLMESİ

Semanur KESKİN

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ÇANKIRI

2024

Her hakkı saklıdır

TEZ ONAYI

Semanur Keskin tarafından hazırlanan “**Endüstri Yapılarının Üniversite Kampüslerine Dönüştürülmesi**” adlı tez çalışması 30/01/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Özgür Burhan TİMUR

Jüri Üyeleri :

Başkan : Doç. Dr. Özgür Burhan TİMUR
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Umut PEKİN TİMUR
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Bige Şimşek İlhan
Kentsel Tasarım Anabilim Dalı
Amasya Üniversitesi

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Hamit Alyar

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Endüstri Yapılarının Üniversite Kampüslerine Dönüştürülmesi**” konulu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tezin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı, tezde kullandığım eserleri usulüne göre kaynak olarak gösterdiğimi, tezin Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü’nden başka bir bilim kuruluna akademik amaç ve unvan almak amacıyla vermediğimi ve bu çalışmanın Çankırı Karatekin Üniversitesi tarafından kullanılan “Bilimsel İntihal Tespit Programı”yla tarandığını, “intihal içermediğini” beyan ederim. Çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm. Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim (30/01/2024).

Semanur KESKİN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ENDÜSTRİ YAPILARININ ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİNE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ

Semanur KESKİN

Çankırı Karatekin Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Özgür Burhan TİMUR

Birçok endüstri yapısının kullanımının zamanla sonladığı ve günümüzde atıl hale geldiği bilinmektedir. Bu tür yapılar, genellikle kentin dışında inşa edilmiş olsalar da kentin büyümesiyle birlikte şehir merkezlerine entegre olmuşlardır. Kent içinde bulunan bu atıl endüstriyel yapıların, yeniden işlevlendirilerek kullanıma açılması, hem şehir sakinleri hem de kullanıcılar için önemli avantajlar sunmaktadır. Öncelikle fabrika yapısı insanlı yaşam ölçeğine uygun tasarlanmıştır. Bu nedenle üniversite işlevi üstelenmesi hem yapı açısından hem de kent açısından uygundur.

Ayrıca, bu yapıların toplumsal bellekteki mekansal özelliklerini koruyarak, tarihî ve kültürel değerlerini sürdürülebilir bir şekilde muhafaza etmek büyük bir öneme sahiptir. Son yıllarda, dünya genelinde birçok terk edilmiş endüstriyel yapının mimari ve peyzaj özelliklerini koruma konularına artan bir ilgi ve farkındalık gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, bu araştırma, kent içinde kalmış ve terk edilmiş endüstri yapılarının üniversite kampüslerine dönüştürülmesi irdelenmiştir.

2024, 86 sayfa

ANAHTAR KELİMELE: Üniversite kampüsleri, endüstri yapıları, üniversite kampüslerinin dönüştürülmesi

ABSTRACT

Master of Science Thesis

TRANSFORMING INDUSTRIAL BUILDINGS TO UNIVERSITY CAMPUSES

Semanur KESKİN

Çankırı Karatekin University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Landscape Architecture Department

Supervisor: Prof. Dr. Özgür Burhan TİMUR

It is well known that the utilization of many industrial structures has come to an end over time, and these structures have become derelict in the present day. Although these types of buildings were originally constructed on the outskirts of cities, they have integrated into urban centers with the growth of the cities. Repurposing these derelict industrial structures located within the city provides significant advantages for both urban residents and users. Firstly, the architectural scale of factory buildings is well-suited for human habitation. Therefore, adopting a university function is suitable for both the structures and the city.

Furthermore, preserving the spatial characteristics of these buildings in the collective memory while sustaining their historical and cultural values is of paramount importance. In recent years, there has been a growing interest and awareness worldwide in preserving the architectural and landscape features of many abandoned industrial structures. In this context, this research examines the transformation of derelict industrial structures located within the city into university campuses.

2024, 86 pages

Key Words: University campuses, industrial buildings, conversion of university campuses

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

“Endüstri Yapılarının Üniversite Kampüslerine Dönüştürülmesi” adlı çalışma, Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Özgür Burhan Timur'a, özverili rehberliği, sabrı, engin bilgi birikimi ve akademik vizyonu için en içten teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans çalışmamın her aşamasında sağladığı değerli katkılarla beni aydınlattı ve yön verdi. Kendisinin sağladığı rehberlik, bu tez çalışmasının temel dayanağını oluşturdu.

Yüksek lisans eğitimim süresince, bana her zaman destek olan Peyzaj Mimarlığı bölümündeki değerli hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Yardımları, bilgi birikimleri ve tecrübeleri, akademik gelişimim üzerinde önemli bir etki bırakmıştır.

Ayrıca, sevgili eşim ve kıymetli aileme özel bir teşekkür sunarım. Onların sınırsız destekleri, bu çalışmanın ortaya çıkmasında kritik bir role sahiptir.

Son olarak, Venedik saha araştırmasında yardım eden Alessia Guarino'ya derin teşekkürlerimi sunarım. Katkıları büyük önem taşıdı.

Semanur KESKİN

Çankırı, Ocak 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	v
ÇİZELGELER DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ	3
3. MATERYAL VE METOT	6
3.1 Materyal	6
3.2 Metot.....	6
4. BULGULAR	8
4.1 Üniversite Kavramı.....	8
4.2 Kampüs Kavramı.....	11
4.3 Kent İçi ve Kent Dışı Üniversitelerin Oluşumları.....	14
4.3.1 Kent içi üniversiteler.....	16
4.3.2 Kent dışı üniversiteler.....	20
4.4 Üniversite – Kent İlişkisi	24
4.5 Endüstri Mirası Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesindeki Yaklaşımlar	26
4.5.1 Endüstri mirası yapıların üniversite kampüslerine dönüştürülmesine dair örnekler	27
4.5.2 Endüstri yapılarının üniversite kampüslerine dönüşümü: Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası örneği ve Abdullah Gül Üniversitesi'nin kuruluşu.....	31
4.5.2.1 Abdullah Gül Üniversitesi günümüz kampüs halinin değerlendirilmesi.....	36
4.5.3 Endüstriyel mirasın üniversite kampüsüne dönüşümü: Venedik'teki pamuk fabrikasının IUAV Venedik Üniversitesi'ne dönüşümü	58
4.5.3.1 IUAV Venedik Üniversitesi günümüz kampüs halinin değerlendirilmesi ..	68
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	74
KAYNAKLAR	81
ÖZGEÇMİŞ.....	86

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1 Üniversitenin varoluş sebepleri.....	10
Şekil 4.2 Üniversite ve kent arasındaki geçiş sınırlar.....	25
Şekil 4.3 İngiltere Manchester Üniversitesi.....	27
Şekil 4.4 Manifattura delle Arti kampüsü.....	28
Şekil 4.5 Manifattura delle Arti giriş.....	28
Şekil 4.6 Universidade de São Paulo.....	29
Şekil 4.7 Carnegie Mellon Üniversitesi.....	30
Şekil 4.8 Cibali Tütün Ve Sigara Fabrikası'nın Kadir Has Üniversitesi'ne dönüşümü....	31
Şekil 4.9 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası.....	34
Şekil 4.10 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası.....	34
Şekil 4.11 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası.....	35
Şekil 4.12 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası.....	36
Şekil 4.13 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası günümüz vaziyet planı.....	37
Şekil 4.14 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası yenilenmiş hali.....	38
Şekil 4.15 Abdullah Gül Üniversitesi, çelik bina.....	39
Şekil 4.16 Abdullah Gül Üniversitesi yaya/ araç yolu.....	41
Şekil 4.17 Abdullah Gül Üniversitesi ana girişte bulunan taşıt yolu.....	41
Şekil 4.18 Abdullah Gül Üniversitesi çelik bina ve ambar binasının arasında bulunan yaya yolu.....	42
Şekil 4.19 Abdullah Gül Üniversitesi'nde bulunan yolların ve sosyal alanların işaretlendiği vaziyet planı.....	42
Şekil 4.20 Abdullah Gül Üniversitesi aydınlatma elemanları.....	44
Şekil 4.21 Abdullah Gül Üniversitesi yapı aydınlatma elemanları.....	44
Şekil 4.22 Abdullah Gül Üniversitesi yeşil alanları.....	46
Şekil 4.23 Abdullah Gül Üniversitesi yeşil alanları.....	47
Şekil 4.24 Abdullah Gül Üniversitesi eski su deposu yerine tasarlanan su ögesi.....	49
Şekil 4.25 Abdullah Gül Üniversitesi oturma alanları.....	50
Şekil 4.26 Abdullah Gül Üniversitesi müze ve kütüphane arasında bulunan oturma alanları.....	51
Şekil 4.27 Abdullah Gül Üniversitesi çim alanlarda vakit geçiren kullanıcılar.....	51
Şekil 4.28 Abdullah Gül Üniversitesi meydan olarak kullanılan alan.....	53
Şekil 4.29 Abdullah Gül Üniversitesi kapalı spor salonu.....	55
Şekil 4.30 Abdullah Gül Üniversitesi öğrenci köyünde bulunan açık spor alanı.....	55
Şekil 4.31 Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü büyük otopark alanı.....	56
Şekil 4.32 Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü taşıt yolunun kenarını araçların park alanı olarak kullanması.....	57
Şekil 4.33 Venedik'teki kanaldan eski pamuk fabrikasının görünümü.....	59
Şekil 4.34 Università Iuav di Venezia işaretlenmiş harita görünümü.....	60
Şekil 4.35 Venedik Pamuk Fabrikası'nın kanaldan görünümü.....	61
Şekil 4.36 Eski pamuk fabrikasının harita görünümü.....	62
Şekil 4.37 Magazzini Ligabue, fabrikanın eski depolama alanı.....	63
Şekil 4.38 Avludan dersliklerin görünümü.....	64
Şekil 4.39 Yenilenen derslikler ve yapının yenilenmemiş kısmından bir görsel.....	64

Şekil 4.40 Massimo Scolari tarafından yapılan özgürlüğü simgeleyen Ali/Wings adlı heykel.....	65
Şekil 4.41 Ortak çalışma alanları	66
Şekil 4.42 Haritada 4 numaralı bölge; üniversitenin bir başka giriş kapısı	66
Şekil 4.43 Università Iuav di Venezia’den bir görsel	68
Şekil 4.44 Università Iuav di Venezia’den bir görsel	69
Şekil 4.45 Università Iuav di Venezia’nın cephesinden bir görsel	69
Şekil 4.46 Università Iuav di Venezia’da bulunan yeşil alanlar	70
Şekil 4.47 Università Iuav di Venezia’da bir etkinlik.....	71
Şekil 4.48 Università Iuav di Venezia’den geçen bir kanal	72
Şekil 4.49 Università Iuav di Venezia’den geçen bir başka kanal	72
Şekil 4.50 Università Iuav di Venezia’da bulunan bazı yaya yolları.....	73

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 5.1 Çalışma alanlarının bazı başlıklarla karşılaştırılması	78
--	----

1. GİRİŞ

Son yıllarda Türkiye'de, Avrupa ve Amerika'da başlatılan modern yapı ve peyzajların korunması konusundaki farkındalık önemli ölçüde artmıştır. Modern mimarinin ve peyzajların korunması, planlama ve tasarımın değerli bir unsuru olarak atıl binaların yeniden canlandırılma yaklaşımını genişletmiştir.

Üniversite, öğretim, araştırma faaliyetleri yürütülen ve üniversiteye bağlı çeşitli bölümleri içeren bir kurum veya bu kurumun sahip olduğu binaların toplamını ifade eder. Ayrıca, üniversite içinde eğitim ve yönetim görevleri üstlenen kişileri de içerir (Yekrek, 1999).

"Kampüs" kavramı, Ortaçağ'daki kamplardan esinlenerek Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. Bu kavram, tekrar eden ünitelerin ve gelişmenin temel düzeni koruyarak bir bütün oluşturma amacını taşır (Aydemir, 1975).

Corbusier (1964), "Her kolej veya üniversite kendi başına bir kent birimi, küçük veya büyük bir şehir" ifadesini kullanarak üniversite kampüslerinin, içerisinde kültür, eğitim, konaklama, sosyal hizmetler, sağlık, spor ve rekreasyon gibi çeşitli yapıları barındırdığını ve bu yapılar arasındaki dinamik ilişkilerle mikro ölçekte kentler olduğunu vurgular. Bu kampüsler, kent içinde bir kent örneği olarak düşünülebileceği gibi, kent dışında yer aldıklarında yeni bir kent oluşumunu da tetikleyen önemli unsurlardan biri haline gelir.

Üniversitelerin şehir içlerinde konumlanması ve şehirle iç içe düşünülmesinin temel nedeni, kentin ve üniversitenin sosyal yapısının birbirini etkilemesidir. Ancak, 1960'ların sonrasında hem Avrupa'da hem de ülkemizde üniversite yerleşimleri genellikle şehir dışına kaymıştır. Bu değişiklik, kentin sakinleri ile üniversite topluluğunun etkileşimini olumsuz etkilemiştir. Çünkü bir üniversite kampüsü için gerekli olan altyapının ve olanakların kent dışındaki bir bölgeye taşınması zaman alıcı bir süreci gerektirir. Bu, sadece kent sakinleri için değil, aynı zamanda üniversite öğrencileri ve personeli için de kullanım açısından sorunlara neden olabilir. Bu nedenle,

kent içinde üniversite kampüslerinin bulunmaması, genellikle kent dışında yeni kampüslerin kurulmasına yol açar. Bu bağlamda, şehir içinde bulunan ve atıl durumda olan yapıların yeniden değerlendirilmesi ve bu konuda farkındalık oluşturulması büyük önem taşır.

Tarihin ve kültürel mirasın yayılması, insanların geçmişin sahneleri ve kalıntılarının mevcut kimliğin temel bileşenleri olduğunun farkına varmasını sağlar (Lowenthal, 1981).

Sonuç olarak; alternatif işlevin avantaj ve dezavantajları ön görerek, işlev bakımından değerini yitirmiş endüstri yapılarının varlığını korumak amacı ile yapıya yeni bir işlev yükleyerek faaliyete geçirilmesi oldukça faydalıdır. Bu tezde, zamanla kent içinde kalarak kullanımı sona ermiş endüstri yapılarının üniversite kampüslerine dönüştürülmesi ele alınmıştır.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

"Üniversite" kavramı, zaman içinde bilgi, eğitim, ve araştırma gibi bağlantılı kavramların anlamlarının değişmesiyle birlikte evrim geçiren zengin bir kavramdır. Toplumun evrimi ve bu değişime uyum sağlama ve güçlendirme çabaları, üniversite kavramının zenginleşmesine etki etmiştir. Üniversite kavramına toplumda verilen önem, bilgiye ve eğitime verilen değerle paraleldir. Bu nedenle, son yüzyılda bilgi ve eğitime verilen önemin arttığı göz önüne alındığında, üniversitelere verilen önem de artmıştır (Gökbel, 2021).

Başlangıçta tek tek kolejler şeklinde bulunan üniversiteler, kent içinde yoğunlaşma arttıkça genişleme fırsatları azaldı ve ulaşım imkanları geliştikçe Avrupa'da ve ardından ülkemizde kent dışına yönelmeye başladılar. Üniversiteler, büyüme, gelişme ve yayılma fırsatları sağlamak için kent merkezlerinin dışında yerleşmek amacıyla, Roma döneminin "castrum"larından ilham alarak "kampüs" adını verdikleri bir yerleşim biçimini benimsemişlerdir (Begeç, 2002).

Kampüsler, bir mikro kent olarak hizmet verir ve içinde bir şehrin ihtiyaç duyabileceği tüm birimleri barındırır. Bu nedenle, kampüsler, bulundukları bölgedeki sakinlerin de faydalanabileceği yürüyüş yolları, bisiklet yolları gibi ortak alanlar oluşturmalıdır. Ayrıca, üniversite kampüslerinde kent sakinlerinin kullanabileceği ve üniversiteyi kentin sembolik bir parçası haline getirebilecek açık alanlar, peyzaj öğeleri ve ağaçlık alanlar, geniş alanlarda ve iyi bir tasarımla yer almalıdır (Lee ve diğerleri, 2014).

Kampüsler, genellikle üniversitelerin fiziksel konumlarına göre kent içi veya kent dışı olarak kategorize edilir. Ancak, bu sınıflandırma kentin sınırlarının tam olarak ölçülemeyen ve tartışmalı bir olgu olduğu gerçeğini yansıtır. Kentler, belirli sınırlar içinde kapalı ve sabit bir alan oluşturan yapılar değildirler. Bunun yerine, kentler sürekli bir dönüşüm ve akış içindedirler ve bu nedenle sınırlarının kesin bir şekilde çizilmesi zor bir konudur (Merrifield, 2013).

Kent içi ve kent dışı ayrımı yapmak için, kente sınırlar çizmek ve onu sınırlı ve kapalı bir mekân olarak düşünmek yaygın bir yaklaşımdır. Ancak bu yaklaşım, kentlerin sürekli bir değişim ve gelişim içinde olduğu gerçeğini göz ardı eder. Kentler, çeşitli alanlara yayılan, morfolojik olarak farklılaşan, çok ölçekli ve sürekli bir süreç olarak düşünülmelidir (Brenner ve Schmid, 2014).

Üniversite-kent ilişkisi, "town-gown relationship" olarak literatüre geçer ve büyük bir potansiyele sahiptir. Üniversite ve kent, birbirlerine daha fazla esneklik sağlarlar ve gelecekteki gelişmelere ve fıkirlere yeni perspektifler sunarlar. Üniversite topluluğu aynı zamanda kent topluluğudur ve bu nedenle her ikisi de ayrı topluluklar olarak değil, üniversitenin klasik görevlerini farklı şekillerde yerine getiren topluluklar olarak düşünülmelidir. Bu durum, farklı bilgi topluluklarının yan yana varlığını sürdürebilir kılar ve işbirliği yapma imkanını artırarak verimliliği artırır (Hashimshony ve Haina, 2006). Bu nedenle, üniversite-kent ilişkisi, hem üniversite hem de kent için olumlu sonuçlar doğurabilecek önemli bir dinamiktir.

Mekân ile 'yer' arasındaki ilişkiyi düşündüğümüzde, kimlik ve bellek gibi yerel değerler, küreselleşmenin etkisiyle giderek kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Ancak son yıllarda, özellikle 1980'lerden bu yana artan bir ilgi, yeniden yerel, otantik ve farklı kabul edilen değerlere yönelik bağların güçlenmeye başladığını göstermektedir. Genel ve kimliksiz mekânlar yerine, kullanıcılar arasında aidiyet duygusu oluşturan, iletişim ve etkileşime açık, kamusal veya yarı-kamusal mekânlar giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu mekânlar, mimari ve kentsel tasarım stratejilerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, ulusların, kentlerin ve toplumların yerel ve ortak kimliklerinin, kültürel miraslarının geçmişlerini yansıtan somut mimari yapılar aracılığıyla korunması ve yaşatılması büyük bir öneme sahiptir.

Endüstri yapıları, genellikle yeni işlevlerle dönüştürüldüğünde içe dönük bir yapıdan dışa dönük, kamusal bir mekâna dönüşürler. Bu tür dönüşümler, bu yapıların çevresine dönük ve cazip hale gelmeleri sayesinde konumlandıkları bölgede sosyo-ekonomik dönüşüme de katkı sağlar.

Terk edilmiş endüstri yapılarının kullanılabilir mekânlara dönüştürülmesi, hem kent hem de kent sakinleri için büyük faydalar sağlar. Özellikle bu tür yapıların üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, kent sakinlerinin ve üniversite topluluğunun etkileşimini kolaylaştırarak kent içindeki konumlarına daha rahat erişim sağlar.

Bu tez çalışması, kent içinde atıl durumda bulunan endüstri yapılarının üniversite kampüslerine dönüşümüne odaklanarak örnekler incelemiştir. Endüstri yapılarının atölyelerden sergi alanlarına, kafe ve restoranlardan müzelere ve kütüphanelere kadar çeşitli işlevlere dönüştürüldüğü birçok örnek dünya genelinde gözlemlenebilir. Son yıllarda, terk edilmiş endüstri yapılarının mimari ve peyzajlarının korunmasına yönelik ilgi artmış ve farkındalık oluşturulmuştur. Bu sayede, bu yapılar tarihi ve kültürel mirası koruma çabalarının bir parçası olarak yeniden hayata döndürülerek kullanılabilir hale getirilmektedir.

Günümüzde, endüstriyel dönemin mirası olan ve şehir içinde bulunan atıl endüstri yapıları, sadece görsel ve tarihsel zenginlikleriyle değil, aynı zamanda şehirlerin dokusunu ve kimliğini yansıtan önemli unsurlar olarak kabul edilmektedir. Bu yapıların üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, tarihi mirası koruma amacı güderken aynı zamanda şehir içindeki bu yapıların özgün karakterini ve tarihini sürdürmesine olanak sağlar. Böylelikle, bu dönüşüm hem şehir sakinlerinin hem de öğrencilerin ve öğretim üyelerinin etkileşimini artırarak şehir içinde dinamik ve yenilikçi bir öğrenme ortamının oluşturulmasına katkı sağlar.

3. MATERYAL VE METOT

3.1 Materyal

Araştırmanın temel materyalini Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası, şu anki haliyle Abdullah Gül Üniversitesi ve Venedik Pamuk Fabrikası, şu anki haliyle Università Iuav di Venezia oluşturur. Ayrıca, bu çalışmada yardımcı olacak çeşitli kaynaklar kullanılmıştır. Bu kaynaklar, konuyla ilgili yerli ve yabancı literatür çalışmaları, konuya ilişkin haritalar, saha incelemeleri sırasında kişisel gözlemler ve kayıtlar, kişisel fotoğraf belgeleri ve Venedik saha çalışmasında destek sağlayan Alessia Guarino tarafından sağlanan fotoğrafları içermektedir.

Araştırma sürecinde, incelenen yapıların eski ve yeni halleri arasındaki mimari ve peyzaj ilişkileri analiz edilmiştir. Bu analiz sırasında, yapıların dönüşüm sürecinde elde ettikleri avantajlar ve dezavantajlar değerlendirilmiştir. Ayrıca, bu yapıların mevcut durumlarının, üzerlerine yüklenen yeni fonksiyonlarla ne derece uyumlu olduğu kritik bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

Sonuçlar, incelenen yapıların hem olumlu hem de olumsuz yönlerini açıkça ortaya koymuştur. Bu nedenle, bu çalışma sadece geçmişin mirasını korumakla kalmamış, aynı zamanda toplumla uyum sağlama potansiyelini artırmak için güncel stratejiler geliştirme fırsatını sunmuştur. Yapılan analizler doğrultusunda, görsel belgelerle vurgulanan peyzaj ve yapı ile ilgili saptanalar kapsamlı yorumlar şeklinde sunulmuştur.

3.2 Metot

Araştırmanın ilk aşamasında, ilgili kavramlar ve örnekler detaylı bir tarama sürecinden geçti. Bu aşamada, literatürde bulunan ilgili çalışmaların incelenmesi ve anahtar kavramların derinlemesine anlaşılması amaçlandı.

Ardından, incelenen örneklerin dönüşüm sürecinin öncesini ve sonrasını anlamak için kapsamlı bir tarama ve dokümantasyon süreci uygulandı. Özellikle vaziyet planları ve

görseller, Photoshop gibi grafik tasarım yazılımları kullanılarak incelenen yapıların dönüşüm süreçleri daha net ve anlaşılır bir şekilde sunulmaya çalışıldı.

Daha da önemlisi, örnek yapıların üniversite kampüsüne dönüştükten sonraki fiziksel durumları yerinde gözlemlendi. Bu süreçte, yapıların çevresel koşulları, kullanıcıların deneyimleri ve belirlenen kriterler detaylı bir şekilde değerlendirildi.

Bu yöntemler, örneklerin kapsamlı analizini sağladı ve çalışmanın sonuçlarına katkıda bulundu.

4. BULGULAR

4.1 Üniversite Kavramı

Üniversite kelimesi, Latince kökenli "universitas" kelimesinden türetilmiştir ve batı dillerine Fransızca "université" aracılığıyla dilimize geçmiştir. Bu terim, Latince "universium" (evren, bütün), "universal" (genel), "universas" (topluca) kelimelerinin türevi olarak ortaya çıkmıştır ve bağımsız tüzel kişiliğe sahip ve ortak çıkarları olan kişilerin bir araya geldiği bir topluluk veya lonca anlamına gelmektedir. Aynı zamanda Osmanlıca'da "külliye" (küll/bütün, genel) ve Arapça'da "cami" (toplayan, içeren) terimleriyle benzerlik taşır. Bu kelimenin kökeni, eğitim kurumlarının toplumun bütün bilgi alanlarına yönelik bir eğitim sağladığı anlamına gelir (Sönmezler, 1995).

Yekrek (1999) tarafından ifade edildiği şekliyle, üniversite; eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerinin yürütüldüğü bir kurumu ifade eder. Bu bağlamda, üniversitenin tanımı, eğitim ve yönetim gibi görevlerle ilişkilendirilen binaları, tesisleri ve bu faaliyetleri yürüten kişileri içerir.

Günümüzde "üniversite" terimi, yükseköğrenim kurumlarını tanımlarken; çok sayıda fakülte, yüksekokul, ve enstitüyü içeren, çeşitli disiplinlerde yüksek seviyede eğitim ve araştırmanın gerçekleştiği, aynı zamanda araştırmacıları ödüllendirebilen ve derecelendirebilen bir kurumu ifade eder. Bu anlam, üniversitenin fiziksel yapılarını, üyelerini ve çalışanlarını da içermektedir (Ak, 2007).

Üniversite kavramı, bir bilim dalının öğretildiği, tartışıldığı, araştırıldığı ve elde edilen bulguların yayınlandığı bir akademik ortamın ifadesidir. Bu tanımda dört işlevin de bir arada bulunması, bir kurumun üniversite sıfatını kazanmasının temel gerekliliğidir (Derman, 1990).

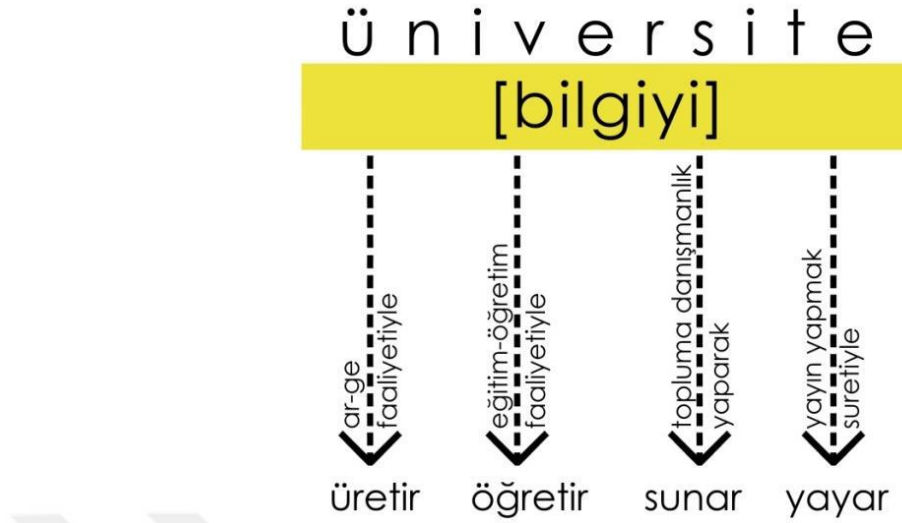
"Üniversite" terimi, zaman içinde bilgi, eğitim ve araştırma gibi bağlantılı kavramların evrimine paralel olarak derinleşen bir anlam zenginliği kazanmıştır. Toplumun dönüşüm süreçlerine uyum sağlama ve bu değişime destek olma misyonunu üstlenen

üniversiteler, bu kavramın gelişmesine önemli katkılarda bulunmuşlardır. Toplumdaki üniversite algısı, genel olarak bilgiye ve eğitime verilen önemle paralellik gösterir. Bu nedenle, son yüzyılda artan bir şekilde bilgi ve eğitime verilen önem, özellikle bilgiye daha fazla vurgu yapan toplumlarda üniversitelerin daha büyük bir değere sahip olmasına katkı sağlamaktadır (Gökbel, 2021).

Üniversite ve üniversite kavramının kökenleri hakkında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Birinci görüşe göre, ilk yükseköğretim kökleri Eflatun'un Academia'sına ve Aristo'nun Lyceum'una dayanmaktadır. İkinci görüşe göre, MS II. ve III. yüzyıllarda Roma'da hukuk öğretimi kurumlarında başlamıştır. Üçüncü görüşe göre, İtalya'da X. ve XI. yüzyıllarda kurulan Bologna ve Salerno Üniversiteleri'nin, skolâstik eğitim veren ilk üniversiteler olduğu belirtilir. Diğer bir bakış açısına göre, Ortaçağ Avrupası'nda modern üniversite kavramını ve üniversite kurumlarını başlatanın Bologna, Paris ve Oxford Üniversiteleri olduğu düşünülmektedir. Bu dönemde, öğretim ve öğrenim eksikliğini gidermek amacıyla kurulan ilk üniversite örneklerinin, Çin Manastırları ve İslam Medreseleri'nden esinlenerek oluşturulduğu öne sürülmektedir (Bilgin, 2006).

19. yüzyılda gerçekleşen Endüstri Devrimi, üniversitelerin dönüşümüne öncülük etmiş ve yükseköğrenime olan ilgide önemli bir artışa neden olmuştur. Bu artışın temel sebepleri; önceden eğitim hakkına sahip olmayan gruplara ve farklı dini topluluklara eğitim hakkının tanınması ve araştırmaların yeni bilim dallarını kapsamaya başlamasıdır (Şen, 1987).

Üniversitenin varoluşunu temsil eden dört temel fonksiyon, bilgi üretimi, öğretim, bilgi sunumu ve yayma olarak öne çıkmaktadır. Bu fonksiyonlar, üniversitenin temel amacını, görevlerini ifade etmektedir. Üniversite, araştırma-geliştirme, eğitim-öğretim, topluma danışmanlık yapma ve bilgi yayma gibi faaliyetlerle bu dört temel işlevi yerine getirir (Şekil 4.1). Üniversite, bu işlevlerin tümünü bir arada sürdürmelidir; bu fonksiyonlardan birini yerine getirirken diğerlerini göz ardı eden bir kurum, üniversite kavramıyla örtüşmez (Günay, 2019). Üniversitenin fonksiyonları arasında öne çıkan ve temel öneme sahip olan ise bilgi üretimi, araştırma faaliyetleridir. Bu faaliyetler, insanlığın mevcut bilgi birikimine yeni katkılarda bulunmayı hedefler.

Şekil 4.1 Üniversitenin varoluş sebepleri (Gökbel, 2021).

Üniversitenin belirtilen nitelikleri göz ardı etmesi, kendi varlığını reddetmesi anlamına gelir (Menteş, 2000). Üniversitenin sürekliliğini sürdürebilmesinin temel nedeni, kendini sürekli olarak yeniden üretebilme yeteneğidir. Bu özellik, belirtilen niteliklere ek olarak üniversitenin en önemli özelliklerinden biridir. Üniversitenin temel amaçlarını onlarca hedeften en temel iki hedefe indirgersek, bunların birincisinin kadın ve erkekleri belirli meslekler için eğitmek; ikincisinin ise kısa vadeli yarar gözetmeden bilim ve araştırmayı sürdürmek olduğunu söyleyebiliriz (Russell, 1999).

Üniversiteler, sadece yeni düşünce normlarını geliştirerek topluma aktarmakla kalmaz, aynı zamanda gerçeklerin koruyucusu ve sürekli araştırmacısı olarak da görev yaparlar. Bu kurumlar, dogmanın karşıtı olmanın yanı sıra toplum değerlerini koruma, gençliği şekillendirme ve geleceğe rehberlik etme sorumluluklarını da üstlenirler. Üniversiteler, sadece öğrencilere bilgi aktarmak ve meslek sahibi yapmakla kalmaz, aynı zamanda bilim, kültür ve ideoloji üretip, bunları topluma aktararak kitlelerin biçimlenmesine öncülük ederler. Bu bağlamda, üniversiteler kuruldukları yerlerde toplumu geliştiren bir güç olarak önemli bir rol oynarlar (Öner 1999).

Üniversiteler, konumlarına bağı olarak genellikle kent üniversiteleri ve kent dışı üniversiteler (kampüsler) olmak üzere iki ana kategoride değerlendirilir. Kent üniversiteleri, kent içinde yeni binaların inşa edilmesi veya mevcut binaların dönüştürülmesiyle ortaya çıkan, genellikle ada ölçeğinde veya bina düzeninde yerleşimlere sahip üniversitelerdir. Bu tür üniversitelerin avantajları arasında, öğrencilerin kentle daha yakın ilişki kurabilmesi, kentin sosyal ve kültürel olanaklarından tam olarak yararlanabilmesi ve kent sakinlerinin de üniversite birimlerinden faydalanabilmesi bulunmaktadır. Öte yandan, kent dışı üniversiteler, kullanıcılarına gerekli yaşam koşullarını sağlayabilen, kendi başına yetebilen üniversitelerdir (Erçevik ve Önal, 2011).

4.2 Kampüs Kavramı

Üniversitelerin ilk örnekleri, kent içindeki tek tek kolejler şeklindeydi. Ancak, kent içindeki yoğunluk arttıkça genişleme imkanları azaldı ve ulaşım teknolojisinin gelişmesiyle birlikte önce Avrupa'da, ardından ülkemizde kent dışına taşınmaya başladılar. Üniversiteler, yoğun kent dokusu bulunan merkezi bölgelerin dışında, büyüme, gelişme ve yayılma imkanları sağlayan açık alanlara yerleşme eğiliminde oldular. Bu yerleşim biçimi, Roma döneminden esinlenerek ortaya çıkan ve "kampüs" olarak adlandırılan bir modeldir (Begeç, 2002). "Kampüs" terimi, Latince ve Roman dillerinin atası olan Proto-İtalik dilindeki "kampe" yani tarla, düz arazi kelimesinden türetilmiştir ve Amerikan üniversitelerinin belirgin fiziksel karakterini tanımlar (Hashimshony ve Haina, 2006).

“Kampüs” kavramı, Ortaçağ'ın Castrum'larından (kamplarından) etkilenecek, bir ortak düzen üzerinde tekrarlanan ünitelerin ve bu birimlerin gelişmesinin düşünüldüğü bir perspektifle Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır (Aydemir, 1975).

Kampüs üniversitelerinin öncülüğünü Amerika Birleşik Devletleri yapmıştır. Bu gelişme, 1813 yılında New York'ta bulunan Chenectady ve 1817-1826 yıllarında Virginia Üniversiteleri ile Charlottesville'de gerçekleşmiştir. Amerika, bu kampüs

biçimini oluştururken Roma çağının "Castrum"larından (kamplarından) esinlenmiştir (Kortan, 1981).

Kampüs terimi, ilk olarak 18. yüzyılda ABD'de Princeton Üniversitesi'nde kullanılmıştır ve bu bağlamda kolej veya üniversite binaları arasındaki açıklıklar olarak tanımlanmıştır (Tolon, 2006).

Kampüs, şehirlerin günlük yaşam trafiğinden uzaklaşarak doğaya yaklaşan, kendi içinde bir topluluğu oluşturmaya çalışan ve aynı zamanda sosyal ideallerin fiziksel planlamaya yansıdığı bir mikrokozmos kent olarak ifade edilebilir (Sönmezler, 2003).

Hasol (1998)'e göre kampüs, üniversite eğitim binalarının, öğrenci konaklama birimlerinin, öğretim üyelerinin lojmanlarının, sportif ve sosyal tesislerin bir araya geldiği geniş bir alandır.

"Kampüs" terimi, bir üniversite yerleşkesinin kendi başına yeterli olabilme kapasitesine sahip olduğu, bir üniversite için gerekli olan çeşitli işlevleri içinde barındırdığı durumları tanımlar. Bu terim, ilk kampüslerin kurulmasına kadar üniversite binalarının genellikle kentin belirli bölgelerinde bulunmasına rağmen, geniş bir alana yayılmış oldukları için kullanılmazdı. Ancak, üniversitelerin kent dışındaki büyük, geniş ve uygun alanlara taşınmasıyla birlikte, bir üniversite yerleşkesinin bütünlüğünü ve özerkliğini ifade etmek üzere "kampüs" teriminden bahsedilmeye başlanmıştır (Türeyen, 1999).

"Kampüs" terimi, kelime anlamı olarak "açık alan" ya da "düzlük" anlamına gelmekle birlikte, genellikle şehir içinde veya dışında bir yeşil alanda kurulmuş akademik bir köyü veya akademik ideallerin fiziksel planlamaya yansımalarını ifade eder (Turner, 1995). Bu terim, yalnızca eğitim kurumlarının binalarını değil, aynı zamanda geniş yeşil alanları, sosyal tesisleri ve öğrenci, öğretim üyesi hizmetlerini içeren geniş bir akademik ortamı tanımlamak için kullanılır. Akademik bir kampüs, eğitim, araştırma ve sosyal etkileşim için bir merkez oluşturarak öğrencilere ve personeline geniş bir öğrenme ortamı sunar.

Kampüsler, öğrencilerin tüm ihtiyaçlarını kısa mesafeler içinde karşılayabilecekleri karma kullanım özellikleri sergiler. Bu nedenle, kampüs çevreleri iç-dış mekan etkinlik bütünlüğünü destekler. Bu durum, kampüs dış mekanlarının çeşitli öğrenci etkinlikleri için uygun alanlar sunma potansiyeline sahip olduğunu gösterir (Yıldız ve Şener, 2006).

Üniversite kampüsleri, gençler için 4-5 yıllık bir kullanım süresine uygun bir kent tasarımı içerir. Bu kampüsler, barınma, çalışma, dinlenme ve ulaşım gibi fonksiyonları bünyesinde barındırarak bir kent benzeri yapı oluşturur. Özetle, üniversite kampüsleri; çalışma, barınma, dinlenme-rekreasyon, ve ulaşım işlevlerini içeren, sosyal iletişimin geliştiği yerleşim alanlarıdır (Yıldız ve Şener, 2006).

Brase (1987-88), bir kurumun çevre ve bina tasarımının, o kurumun akademik değerlerini yansıtması veya en azından güçlendirmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bir kampüsün fiziksel özellikleri, yapıları, boş alanları, stili ve görsel mesajları, kurumun karakterini en somut şekilde ifade eder. Kampüsü yaşamak, bireyin kurumun yapısal formunu ve görsel özelliklerini algılamaktan daha soyut bir kavramdır (Brase, 1987-88).

Toplumların gelişmesiyle birlikte uzmanlık alanlarının çeşitlenmesi ve disiplinler arası ilişkilerin yoğunlaşması, üniversitelerin bütün birimleriyle birlikte planlanmasını zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, kent içinde uygun arsa bulma imkanının sınırlı olması ve bulunsa bile arazi maliyetlerinin yüksek olması gibi etkenler, üniversiteleri kent dışındaki kampüslere yönlendirmiştir (Karakaş, 1999).

Üniversite kampüsleri, içinde birçok farklı fonksiyonu barındıran karmaşık yapılarıyla tanımlanır. Gelişmiş bir üniversite kampüsü, temel işlevler olan eğitim-öğretim, araştırma ve uygulama faaliyetlerini etkin bir şekilde gerçekleştirebilmesinin yanı sıra, kullanıcılarının çalışma, barınma, beslenme, alışveriş, spor, sağlık ve eğlence ihtiyaçlarını karşılayabilmek için geniş olanaklara sahip olmalıdır (Öztürk, 2009). Bu işlevleri yerine getirmek için kampüsler, birbirlerinden farklılaşan birçok özellik taşır. Bu bağlamda, kampüslerin şehir içindeki konumları önemli bir rol oynamaktadır.

Üniversitelerin kent içindeki konumları, çeşitli etkileşimlerin gerçekleşmesine olanak tanır. Bu durum, üniversitelerin işlevlerinde doğrudan bir değişiklik yaratmasa da, üniversitelerin bulundukları kentin, konumlarının ve bu kentle olan ilişkilerinin, öğrenciler tarafından eğitim kalitesi kadar önemli bir faktör olarak değerlendirilmesine neden olabilir.

4.3 Kent İçi ve Kent Dışı Üniversitelerin Oluşumları

Corbusier (1964) tarafından ifade edildiği gibi, her kolej veya üniversitenin, kendi içinde bir kent birimi olduğunu söylemek mümkündür. Üniversite kampüsleri, içerisinde bulunan kültür, eğitim, barınma, sosyal, sağlık, spor, rekreasyon gibi kategorilerdeki yapıları ve bu yapılar arasındaki dinamik ilişkilerle birlikte mikro ölçekte kentleri anımsatmaktadır. Kent içinde bulunduğu bir kent numunesi olarak düşünülebilecek kampüsler, kent dışında konumlandığında ise yeni bir kent oluşumunu tetikleyen önemli unsurlardan biri haline gelir.

Üniversitelerin şehir içinde konumlanmasının ve şehirle iç içe olmasının temel nedeni, bu dönemlerde kentlerin henüz yoğun bir yapılaşmaya sahip olmaması ve üniversitelerin ihtiyaç duydukları alanları kolayca bulabilmesiydi. Bu durum, üniversitelerin büyüme ve gelişmelerini sürdürebilmelerini sağlıyordu. Ancak 1960'lardan sonra, hem Avrupa'da hem de ülkemizde, üniversitelerin yerleşim yerleri kent dışına doğru bir yönelim göstermeye başlamıştır.

Bu yönelme Erkman' a (1990) göre başlıca üç temel nedene dayanmaktadır. Bunlar;

1) Gelişmenin Kent İçinde Sınırlı Hale Gelmesi: Yeni fakülte ve yüksekokulların açılması, öğrenci sayılarındaki artış ve büyüme için kent içinde uygun alan bulunamaması, üniversitelerin kent dışına yönelmelerinin en önemli sebeplerinden biridir (Erkman, 1990).

2) İletişim ve Ulaşım Araçlarında Gelişmeler: Kent ile kent dışında konumlanmış üniversite arasındaki ulaşım sorununun, ulaşım araçlarının ve yol şebekelerinin

gelişmesiyle; iletişim ve haberleşme sorunlarının ise teknolojik olanakların artmasıyla çözümlenmesi, aradaki mesafeden kaynaklanabilecek olumsuzlukları ortadan kaldırmıştır (Erkman, 1990).

3) Kampüslerin Prestij Sembolü Haline Gelmesi: Geniş araziler üzerine kurulan ve en son teknoloji ile donatılan kampüslerin, yöneticiler tarafından prestij sembolü olarak görülmesi ve teşvik edilmesi, kampüslerin doğuşunda etkili olmuştur (Erkman, 1990). Bu durum, üniversitelerin fiziksel çevrelerini genişleterek, çağdaş teknolojiyi kullanarak modern yapılar inşa etmelerini teşvik etmiştir.

Kampüsler, sadece eğitim ve araştırma faaliyetlerine ev sahipliği yapmakla kalmayıp aynı zamanda bir kurumun gücünü ve kalitesini simgeler hale gelmiştir. Yöneticiler, kurumlarını daha çekici ve rekabetçi kılmak için geniş, modern ve estetik açıdan çekici kampüslerin oluşturulmasını öncelikli bir hedef olarak görmüşlerdir. Bu da kampüslerin prestij sembolü olarak değerlendirilmesinde etkili olmuştur, çünkü kampüsler kurumun itibarını yansıtan önemli bir unsurdur.

Kent üniversitelerinden kent dışındaki üniversitelere geçiş süreci, öncelikle büyük kentsel alanlarda ve dağınık kampüsler biçiminde gerçekleşmiştir. Ancak zamanla, bu mevcut yapıların ihtiyaçları karşılayamaması, genişleme ve gelişme gereksinimleri, üniversitelerin daha büyük, müstakil ve kendi kendine yeten ikincil kampüslere (kent dışı kampüslere) yönelmelerine neden olmuştur (Türeyen, 2002). Bu geçiş süreci, sadece fiziksel bir değişikliği değil, aynı zamanda eğitim anlayışı, toplumsal etkileşim ve üniversitenin rolü gibi önemli faktörleri de etkilemiştir. Bu evrim, üniversitelerin sadece kendi iç dinamikleri değil, aynı zamanda çevresel faktörler ve toplumsal değişimlerle de bağlantılı olarak ele alınmalıdır.

Kampüsler, fiziksel konumlarına göre kent içi veya kent dışı olarak sınıflandırılırsalar da, kent sınırlarının ölçülebilir bir olgu olmaması ve kampüslerin kent içi, çeperi veya dışı olarak adlandırılmasının, kentlerin sınırlarının tartışmalı bir konu olmasına neden olduğunu söylemek mümkündür. Kentin belirli bir formu yoktur ve net çizgilerle belirlenmiş sınırları bulunmamaktadır; çünkü kent, içinde ya da dışında

tanımlanamayan ilişkilerin bütünüdür (Merrifield, 2013). Bu durum, kampüslerin kentle etkileşimini ve konumunu belirlemede net sınırların olmamasını ve bu ayrımın karmaşıklığını vurgular.

Kent içi ve dışı ayrımını belirlemek, kente sınırlı ve kapalı bir tanım getirmeyi gerektirse de, bu yaklaşım kentleri sabit, sınırlı ve değişmez entiteler olarak ele alır. Ancak, kentlerde sürekli bir akışkanlık ve dönüşüm mevcuttur. Bu bağlamda, kenti "sınırlı, noktasal ve kapalı bir sosyo-mekansal durum" olarak değil, "alansal olarak çeşitli, morfolojik olarak değişken, çok ölçekli ve süreçsel" bir entite olarak görmek daha uygun olabilir (Brenner & Schmid, 2014).

Kent araştırmalarında tek bir geçerli kent tanımı bulunmamakla birlikte, genellikle zaman dilimi ve coğrafi konumun etkisiyle farklı tanımların ortaya çıkabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Her kent yerleşiminde kent toplumu kavramının kullanımı, anlam karmaşasına neden olabilir, ancak sanayileşme sürecinin ardından ortaya çıkan kent toplumu bu terimi anlamlandırmak için yaygın bir referans noktasıdır (Lefebvre, 2013). Kent, aynı yerleşim alanında bir arada yaşayan heterojen bir topluluktur. Tekeli (1988), kenti tarımsal olmayan üretimin gerçekleştirildiği, üretimin tamamen denetlendiği, dağıtımın koordinasyonunun yapıldığı, belirli teknolojinin beraberinde getirdiği büyüklük, heterojenlik, bütünleşme ve yoğunluk düzeylerine erişmiş bir yerleşme olarak tanımlar. Kentleşmenin değişkenleri olarak da heterojenlik, hareketlilik, anonim ilişkiler, iş bölümü, yoğunluk, ihtisaslaşma, çeşitlenme gibi öğeleri sıralar.

Kent tanımını belirlemek ve sınırlarını çizmek zor olsa da, bu çalışmada kampüslerin kentteki konumlarına göre bir ayrım yapmak gerektiği için bu değişkenlere göre kent içi kampüs ve kent dışı kampüs kategorileri oluşturulmuştur.

4.3.1 Kent içi üniversiteler

"Üniversite" kelimesinin etimolojik kökeni, Latince'deki "universitas" sözcüğüne dayanmaktadır. Bu terim, Latince'de "birlik, topluluk, lonca" gibi anlamlara gelir. Genel

kabul gören görüşe göre, üniversiteler feodal bir statü içinde, bir şehir örgütü şeklinde ortaya çıkmışlardır (Timur, 2000).

Bologna Üniversitesi, ilk üniversite olarak kabul edilir ve öğrenci loncası tarafından kurulmuştur. Bu üniversite, öğrencilerin öğretim üyelerinin maaşlarını finanse ettiği bir sistemle işler. Bologna Üniversitesi, kent içinde konumlanmış bir üniversite olarak öne çıkar. Üniversitenin sınırları geniş bir alanı kapsar ve bu alan, tarih ve geleneklerle güçlendirilmiş bir karaktere sahiptir (Videira, 2017).

Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de üniversite tarihine yönelik kaynaklar, başlangıçta üniversitelerin genellikle kent içinde kurulduğunu göstermektedir. 1950'lere kadar, üniversitelerin büyük çoğunluğu kent içlerinde yer almaktaydı.

Kent içi üniversiteleri konumlarından dolayı birçok avantaja sahiptir. Bunları özetleyecek olursak en büyük avantajlardan biri; kentte mevcut olan birçok sosyal, kültürel, sanatsal, sportif faaliyetlere ulaşma imkanının var olmasıdır.

Üniversitelerin tarihleri boyunca genellikle kent içinde konumlanmış olmalarının önemli bir nedeni, hem üniversitelerin hem de kentlerin sosyal yapıya sahip olmalarıdır. Kent içinde bulunan kampüslerin bir diğer önemli avantajı ise kolay ulaşılabilir olmaları ve geniş erişim imkanlarına sahip olmalarıdır. Üniversite ile kent arasında sağlıklı bir iletişim kurulabilmesi için, hem üniversitenin kentliyle hem de kentin üniversiteye kolay erişilebilir olması gereklidir (Oktay, 2007).

Kent içindeki üniversitelerin, kentlerin karmaşık yapılarıyla iç içe olmaları ve kentin sunduğu olanaklardan faydalanma şansına sahip olmaları, kent dışındaki üniversitelere göre daha geniş bir etki alanına sahip olmalarını sağlayabilir. Üniversiteler ve araştırma merkezleri, bilgi yoğunluğu olan kurumlar olarak, stratejik bir bakış açısından kentin yaratıcılığını hızlandırma önemine ve potansiyeline sahiptir (Özsoy vd. 2007).

Üniversitelerin topluma rehberlik etme rolü, kentle bütünleşme ve topluluklara açıklık vasıtasıyla gerçekleşir. Yavaşoğlu Atay (2016), bazı kampüs örneklerinin temelinde

"doğru" yerine "açıklık" kavramının olduğunu belirtir. Bu kampüslerin ortak özelliği, genel düzenin monotonluğuna hareketli unsurlar olarak entegre olan ve aynı zamanda tesadüfîlik ve kendi kendine gelişebilecek yaşamsal aktivitelerin mekanı olan yarı-kamusal alanlardır. Bazı tasarımcılar, üniversitelerin çevresiyle arzu edilen entegrasyonun belirli bir seviyede açık olması gerektiğini savunurken aynı zamanda sınırların muhafaza edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu çelişkili duruma bir çözüm olarak Hashimshony ve Haina (2006) tarafından önerilen "köprüleme" yaklaşımı, üniversite ve çevresi arasında kültür merkezleri, spor tesisleri, müzeler, mağazalar gibi toplumla ilişkili ortak mekanlar oluşturmayı içerir. Örneğin, kültür merkezleri, öğrencileri, eğitimcileri ve yerel halkı bir araya getiren çeşitli etkinlik ve sosyal aktivitelerin düzenlendiği önemli mekanlardır. Bu tür mekanlarda yapılan etkinlikler, kongreler, konferanslar, paneller, sempozyumlar, tiyatrolar, operalar, müzikaller, sinema gösterimleri gibi etkinlikler, üniversite mensupları ile kent halkını bir araya getirerek yaratıcı ve zengin ortamlar oluşturma potansiyeline sahiptir. Kent ve üniversitenin ortak kullanım alanları, kent ve üniversitenin karşılıklı ilişki ve etkileşimini artıran, üniversitenin işlev alanlarının kademeli olarak kente açılmasına imkan tanıyan ortamları oluşturur (Kahvecioğlu, 2016).

Kent içindeki üniversitelerin potansiyellerini anlamak için öğrencilerin ders dışında zaman geçirdikleri yerleri gözlemlemek önemlidir. Gündelik hayatın gözlemlenmesi, sosyal hayatın nasıl şekillendiği konusunda bilgi sağlayabilir. Öğrencilerin kolektif aktiviteler etrafında bir araya geldikleri kafeler ve konferans salonları gibi eğitim dışı mekanlar, sosyalleşme potansiyeli taşıyan yerlerdir (Yıldız ve Çil, 2016). Üniversiteler, kültürel ve sosyal konularda yerel bir stratejik merkez olarak hareket etmelidirler. Bu hedefe ulaşmak için üniversitenin sosyal mekanları ile birlikte tüm açık alanlarının, kültürel, ticari ve dini tesislerinin kamuya açık olması, hem kent içi üniversitelere hem de kent sakinlerine büyük potansiyel sunabilir. Bu yaklaşım, üniversitenin sadece eğitim kurumu değil, aynı zamanda kenti zenginleştiren ve çeşitlendiren bir sosyal merkez olarak işlev görmesine katkıda bulunabilir.

Üniversite kampüsleri, bir kentin ihtiyaç duyacağı tüm birimleri bünyesinde barındıran mikro kentler olarak hizmet ederler. Bu nedenle, kampüsler, bulundukları bölgedeki

sakinlerin de kullanabileceği yürüyüş yolları, bisiklet yolları gibi ortak mekanlar oluşturmalıdır. Üniversite kampüslerindeki açık alanlar, peyzaj öğeleri ve ağaçlık alanlar, sadece kampüs içinde değil, aynı zamanda kentin sembolik bir ifadesi olarak da tasarlanmalıdır. Bu, hem kent sakinlerine hem de üniversite topluluğuna geniş ve etkileşimli mekanlar sunarak kampüsün toplumsal ve sembolik rolünü güçlendirebilir (Lee vd. 2014).

Üniversitelerin şehir içinde konumlanmasının ve kentle iç içe düşünülmesinin temel nedeni, kentin ve üniversitenin sosyal yapıları arasındaki uyumdur. Bu dönemlerde, kentler henüz yoğun bir yapılaşmaya sahip olmadığından, üniversiteler ihtiyaç duydukları alanları kolayca bulabilmekte ve bu durum büyüme ve gelişimlerini desteklemektedir (Erkman, 1990).

Teknolojik ilerlemelerle birlikte hayatımızda meydana gelen değişimler, birçok açıdan kolaylıklar getirmiş ve yaşam standartlarını artırmıştır. Bu gelişmelerle birlikte insanlar, kendilerine daha fazla zaman ayırma olanağı bulmuş ve boş vakitlerini daha anlamlı ve keyifli etkinliklere yönlendirmeye çalışmaktadır. Günümüzde artan boş vakitler, kaliteli zaman geçirme arzusunu beraberinde getirmekte ve bu ihtiyacı karşılamak için üniversite kampüslerindeki çeşitli sosyal alanlar önemli bir role sahip olmaktadır. Üniversiteler, bünyelerinde bulunan kültür merkezleri, spor tesisleri, sinema, tiyatro etkinlikleri, kütüphaneler ve açık yeşil alanlar gibi olanaklarla topluma hitap eden ve çeşitli etkinliklere katılım sağlayan mekanlar sunmaktadır. Bu sosyal alanlar, sadece öğrencilere değil, genel topluma da açık olabilir. Üniversitelerin sunduğu dersler, kurslar ve akşam etkinlikleri gibi faaliyetlere katılım, toplum ile üniversite arasındaki etkileşimi artırabilir. Üniversitelerin potansiyellerini doğru bir şekilde kullanması durumunda kentle bütünleşebilirler. Kent üniversiteleri, sınırların ortadan kalktığı, kültür, sanat ve teknoloji merkezi haline geldiği bir yapıya dönüşerek topluma daha etkin bir şekilde hizmet edebilirler. Bu, üniversitelerin imajını olumlu yönde etkileyebilir ve kentle daha yakın bir ilişki kurmalarına olanak tanır. Bu durum, üniversitelerin toplumla daha iç içe geçmiş ve katılımcı bir rol üstlendiği bir modelin oluşmasına zemin hazırlar (Hashimshony ve Haina, 2006).

Üniversite kampüslerinin sınırlarını aşırı katı bir şekilde belirleyerek güvenli bir ortam oluşturma çabası, bazen kent içinde bir kışla gibi ulaşılmaz bir durum yaratabilir. Bu durum, kentin ortasında yer alan üniversite kampüslerinin çevresine sert bir set çekerek kültürel, sosyal ve ekonomik açılardan durağan bir kentsel doku oluşturmaya neden olabilir. Ancak doğru bir planlama ile bu sorunun üstesinden gelinebilir, kent üniversiteleri kentle etkileşim içinde bir yapı oluşturarak yaşam kalitesini, ekonomik kalkınmayı ve güvenliğini artırabilir.

Irvin'in (2007) belirttiği gibi, kent üniversiteleri, kendi sınırlarını aşarak kentle entegre bir yapı oluşturabilir. Bu entegrasyon, kampüsün ve kentin birbirinden en verimli şekilde yararlanmasını sağlar. Bu sayede, kent içindeki üniversiteler hem öğrencilere hem de kent sakinlerine daha fazla katılım sağlar, ekonomik kalkınmaya destek olur ve genel yaşam kalitesini artırır. Bu entegre model, üniversite kampüslerinin izole bir şekilde var olmasının ötesinde, kentin bir parçası olarak etkin bir rol oynamalarına olanak tanır.

Kent içinde, genellikle şehir merkezine yakın bölgelerde, yeni üniversite kampüsleri için yeterli alan bulmak genellikle zordur. Ancak, mevcut yapıların dönüştürülerek veya yeniden kullanılarak üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, kent içindeki potansiyel alanların etkili bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanır. Bu, şehir merkezinde bulunan mevcut yapıların, önceden farklı işlevlere hizmet etmiş olabilecek alanlarının üniversite kampüslerine dönüştürülmesiyle gerçekleşebilir.

Bu yaklaşım, kent içinde yaşayanların ve üniversite topluluğunun aktif bir şekilde kullanabileceği, paylaşabileceği ve etkileşimde bulunabileceği mekanları ortaya çıkarır. Bu tür kampüsler, kenti zenginleştiren ve çeşitlendiren, aynı zamanda kent sakinlerine ve öğrencilere çeşitli olanaklar sunan yaşayan mekanlar haline gelir.

4.3.2 Kent dışı üniversiteler

Toplumların gelişmesiyle birlikte uzmanlık alanlarının çeşitlenmesi ve disiplinler arası ilişkilerin artması, üniversitelerin bütün birimlerinin daha etkin bir şekilde

planlanmasını gerektirmiştir. Bu durumu destekleyen nedenler arasında, kent içinde uygun arazi bulma zorluğu ve bulunsa bile arazi maliyetlerinin yüksek olması gibi faktörler önemli bir rol oynamaktadır. Bu zorluklar, üniversiteleri, genellikle kent dışında konumlanan üniversite kampüslerine yönlendirmiştir (Karakaş, 1999).

Farklı biçimlerde kentle etkileşim kuran ve kent içinde konumlanan üniversiteler, yoğun yapılaşmanın olmadığı dönemlerde büyüme ve gelişme ihtiyaçlarını, kentin sunduğu imkanlar ölçüsünde yeni binalara yerleşerek karşılıyorlardı. Bu durum, üniversiteye ait tesislerin, hastanelerden kütüphanelere, peyzaj alanlarından spor alanlarına kadar birçok mekanın kent sakinleri tarafından da kullanılmasına imkan tanıyarak, kent ve üniversite arasında doğal bir bağ oluşturuyordu. Ancak, kent içindeki alanların sınırlı olması, iletişim ve ulaşım araçlarındaki gelişmeler ve kampüslerin prestij sembolü haline gelmesi nedeniyle, 1960'larda Avrupa'da ve ardından ülkemizde üniversitelerin yapıları yavaş yavaş kent dışına kaymaya başladı. Üniversitelerde yeni fakültelerin ve yükseköğretim kurumlarının kurulmasıyla öğrenci sayılarının artması, bu artışa cevap verecek yapıların kent içinde uygun yer bulunamaması büyüme ve gelişmenin sınırlanmasına neden oldu. Bu dönemde, dünyada ve ülkemizde ulaşım araçları ve iletişim araçlarında yaşanan gelişmeler, üniversitelerin kent dışına kayma eğilimini tetikledi. Aynı zamanda, üniversitelerin prestijlerini artırmak adına gelişmiş teknoloji kullanarak geniş alanlarda estetik kampüsler oluşturmanın önem kazanması, kent dışındaki kampüslerin tercih edilme oranını hızla artırdı (Erkman, 1990).

Türkçe'de "yerleşke" olarak adlandırılan kampüs, üniversite eğitim yapılarını, öğrenci yurtlarını, öğretim elemanlarına ait lojmanları, sosyal tesisleri ve bunlar dışındaki birimleri birbirine bağlayan caddeleri, yürüme yollarını, yeşil alanları, iç avluları, plazaları ve meydanları içeren çok işlevli bir eğitim alanını ifade eder (Turner, 1995).

Kent dışındaki üniversiteler, temel fonksiyonları olan eğitim-öğretim, araştırma ve uygulamayı koruma amacıyla, kullanıcıları için gerekli yaşam koşullarını (barınma, eğlence, alışveriş, spor, sağlık ve rekreasyon) sağlamaya çalışan, kendi kendine yeterli üniversite kentleri olarak adlandırılır (Türeyen, 1999).

Dober (2000)'a göre üniversite yerleşkeleri, fonksiyonel yapıları nedeniyle çeşitli alan kullanımlarını iç içe veya yan yana barındıran, fiziksel olarak büyümeye eğilimli olan eğitim dokularıdır. Bu yerleşkeler, çalışma, barınma, dinlenme ve ulaşım gibi kentsel fonksiyonları daha küçük ölçekte bünyelerinde içermekte ve entegre etmektedirler.

İnceoğlu (1982)'na göre, üniversitelerin kentten uzaklaşması, ülkelerin ekonomilerine büyük yükler getirmesinin yanı sıra bazı olumsuz sonuçlar da doğurmuştur. Üniversitenin fonksiyonları, sadece mesleki eğitim değil, aynı zamanda genel kültürün yayılmasını sağlayan bir ortam olarak tanımlanırken, çevresinden izole edilmiş bir üniversitenin bu ortamı yaratmanın mümkün olamayacağı belirtilmektedir. Üniversitenin teknik eğitim, araştırma ve üretimi teşvik yönleriyle toplumun gelişmesine olumlu etki yapabileceği ifade edilmiştir. Ancak, toplum ve üniversite arasındaki ilişkilerin zayıflamasının, aslında bütünleşmiş olması gereken bu ilişkilerin amacına aykırı düşeceği vurgulanmıştır (Erkman, 1990).

Kampüslerin, günümüzde dahi, kentlerin sunduğu çeşitli imkanlardan yararlanma konusunda, kent içinde bulunan üniversitelere kıyasla bazı dezavantajlara sahip olduğundan bahsedilmektedir. Üniversitelerin, toplum için var olduğu ve toplumdan izole edilemeyeceği gerçeğini göz önünde bulundurarak, kent ve üniversitelerin sağladığı ortak kullanım alanlarından karşılıklı olarak yararlanabilme imkanları açısından, kent içindeki üniversitelerin kent dışındaki kampüslerden daha fazla avantaj sağlayabileceği ifade edilmektedir.

Öte yandan, kentin sunduğu bu ortak kullanım alanlarının kampüslerde de sağlanabilmesi için çeşitli olanakların sunulması gerekmektedir. Kültür tesisleri, alışveriş merkezleri, spor ve rekreasyon alanları, kütüphaneler, eğlence mekanları gibi çeşitli kültür ve sanat etkinliklerinin yer aldığı tesisler, bu ortak kullanım imkanlarından sadece birkaçıdır. Ancak, kent ve kampüs arasında etkili bir ulaşım sistemi kurularak, söz konusu dezavantaj minimum düzeye indirilebilir. Gelecekte inşa edilecek üniversitelerin, bu kadar karmaşık fonksiyonları barındıran tesislerin kent içinde yerleşimine uygun alanların sağlanmasının giderek zorlaşması nedeniyle, kent dışında yer almasının daha uygun olabileceği öne çıkmaktadır (Ak, 2007).

Üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerin çoğu zamanlarını geçirdikleri kampüslerde, kent içindeki mekanların birçoğunun bulunması hedeflenir. Bu, öğrencilerin ve akademisyenlerin günlük ihtiyaçlarını kampüs içinde karşılamalarını amaçlar. Kampüsler, öncelikle eğitim amaçlı tasarlanmış olmalarına rağmen, kentlerdeki mekan düzenlemelerine benzer bir ihtiyaç duyarlar. Bu bağlamda, kampüslerde sosyal ilişkilerin gelişeceği ortak kullanım alanlarının düzenlenmesi önemlidir (Büyükşahin Sıramkaya & Çınar, 2012). Bu nedenle, kentlerde bulunan donatılara ek olarak, kampüsler de yaşayan organizmalar olarak benzer donatılara ihtiyaç duyarlar.

Kent-dışı üniversite kampüslerinin yer seçiminde, gerçek ihtiyaçlardan kaynaklanan ölçütlerin göz ardı edilmemesi önemlidir. Bu ölçütleri dışsal ve içsel olmak üzere iki kategoriye ayırmak mümkündür. Dışsal ölçütler, kampüs alanının yakın çevresi ile ilişkilerini düzenlemekte önemli katkı sağlayan faktörlerdir. Bu faktörleri özetle aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz (Türeyen, 1999):

- 1) Kampüs alanı, kentle ve kent toplumu ile ortak kullanım alanlarından maksimum yarar sağlamak amacıyla yakın bir mesafede ve etkileşim içinde konuşlanmalıdır.
- 2) Kampüs ile kent arasında etkin bir ulaşım sisteminin kurulmuş olması veya ekonomik koşullarla kolayca kurulabilmesi gereklidir.
- 3) Kampüs alanı, eğitim ve araştırma konularında işbirliği yapılması gereken kurumlar ve kaynaklar (endüstriyel kuruluşlar, etkin iş alanları, doğal kaynaklar, vb.) ile etkin ulaşım ve iletişim kurabilecek bir konumda seçilmelidir.
- 4) Kampüs alanının konumu, kentsel altyapı olanaklarından (ulaşım sistemi, enerji kaynakları, temiz su ve kanalizasyon sistemleri, arıtma tesisleri vb.) en etkin biçimde faydalanmayı sağlayacak şekilde seçilmelidir.
- 5) İçsel ölçütler, belirlenen alanın kampüs tesislerinin konumlandırılması ve inşasına katkıda bulunacak arazi özelliklerini içerir. Bu ölçütler aşağıdaki şekilde sıralanabilir.
- 6) Kampüs alanı olarak seçilen arazi, üniversitenin mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeterli büyüklükte ve boyutta olmalıdır.
- 7) Seçilen alanın jeolojik ve topografik yapısı, tesislerin ve dolaşım sisteminin etkin bir şekilde yerleşimine ve yapılaşmasına olanak sağlayacak özelliklere sahip olmalıdır.

8) Seçilen alanın toprak kalitesi, her türlü bitki, ağaç ve nebatın sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesine uygun olmalıdır.

9) Yeraltı suyunun ekonomik ve kolay elde edilebilmesi, üniversitelerin kentten uzaklaşmalarının beraberinde getirdiği olumsuz sonuçları ortaya koymaktadır. Üniversitenin işlevleri, "mesleki eğitimle birlikte genel kültür yayma ortamı" olarak nitelendirilirken, çevresinden izole edilmiş bir üniversitede bu ortamın oluşturulamayacağı vurgulanmaktadır. Üniversitenin bir bilgi üretim ve iletim merkezi olarak teknik eğitimi, araştırmayı ve üretimi teşvik etme yönleriyle toplumun gelişimine olumlu katkıda bulunduğu belirtilmektedir. Ancak, toplum ve üniversite arasındaki ilişkilerin zayıflamasının, aslında bütünleşmiş olması gereken bu ilişkilerin amacına aykırı düşeceği üzerinde durulmalıdır (İnceoğlu, 1987).

4.4 Üniversite-Kent İlişkisi

"Town-gown relationship" olarak bilinen üniversite-kent ilişkisi, büyük bir potansiyele sahiptir. Üniversite ve kent arasındaki bu ilişki, gelecekteki gelişmeler ve fikirler için yeni ufuklar açma potansiyeli taşırken, aynı zamanda daha fazla esneklik sağlar. Üniversite topluluğu, kent topluluğuyla iç içe geçmiş durumdadır; bu nedenle, her ikisi de üniversitenin klasik görevlerini farklı şekillerde yerine getiren topluluklardır. Bu durum, farklı bilgi topluluklarının paralel varlığı aracılığıyla bilgi üretimi için gerekli işbirliğini mümkün kılar ve birlikte verimliliği artırabilir (Hashimshony ve Haina, 2006).

Kentlerle üniversiteler arasındaki sınırların esnek ve geçirgen olması, kent-üniversite ilişkisinin zenginleşmesine büyük katkı sağlar. Bu esneklik, üniversitelerin dışa kapalı ve içe dönük kurumlar olmaktan ziyade, sınırlarını aşan ve kente etki eden kurumlar olarak konumlandırılmasıyla mümkündür. Üniversite sınırları ile şehir blokları arasında kurulan işlevsel bağlantılar, karşılıklı fayda sağlayabilir ve şehrin genel yaşam kalitesini artırabilir (Lee vd. 2014). Bu yaklaşım, üniversitenin etki alanını genişletir, gelişimine olumlu katkılarda bulunur ve birçok açıdan üniversiteyi zenginleştirir.

4.5 Endüstri Mirası Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesindeki Yaklaşımlar

Mekânın 'yer' kavramıyla ilişkilendirildiği bağlamda, kimlik ve bellek gibi yerel değerler, küreselleşme sürecinde göz ardı edilmiş gibi görünmüştü. Ancak son dönemde, özellikle 1980'lerden günümüze doğru artan bir ilgiyle, yerel, otantik ve farklı olarak algılanan unsurlara karşı olan bağlar yeniden güçlenmektedir. Bu bağlamda, genel ve standart mekânlar yerine, aidiyet duygusu uyandıran, kamusal veya yarı-kamusal alanlara yönelik bir ilgi artmaktadır. Bu alanlar, insanlar arasında etkileşimi ve iletişimi destekleyen, mimari ve kentsel tasarım stratejilerinde belirgin bir önem kazanmaktadır.

Uluslar, kentler ve toplumlar arasında yerel ve ortak kimliklerin, kültürel yapıların ve tarihsel geçmişlerin somut bir ifadesi olarak ortaya çıkan mimari yapıların korunması ve sürdürülmesi, büyük bir öneme sahiptir. Bu, yerel ve kültürel kimliğin korunması ve toplumsal belleğin devamlılığının temel unsurlarından biridir.

'Endüstri mirası' kavramı, endüstriyel döneme ait önemli yapıların ve değerlerin kaybolma tehlikesi altında olduğunda kullanılır. Bu kavram, endüstriyel dönemin nitelikleri taşıyan yapıların, sanayi tesislerinin, araç-gereçlerin, endüstriyel mirasın korunması ve bu tür değerlerin kültürel, tarihsel ve mimari anlamda korunması gerekliliğini vurgular.

Endüstriyel yapıların yeni işlevlere dönüştürülmesi genellikle içe dönük özellikten dışa dönük bir nitelik kazanır. Bu dönüşüm sürecinde, yapıların kamusal alanlara açılması ve çevreye yönelik bir vurgu yapılması yaygındır. Bu tür dönüşümler, yapıların çevreye olan açıklığı ve cazibesiyle birlikte, bulundukları bölgede sosyo-ekonomik dönüşüme de katkıda bulunabilir. Bu yapıların yeni işlevleri, genellikle çevresindeki topluluğun etkileşimini artırabilir, bölgenin yeniden canlanmasına ve ekonomik olarak gelişmesine yardımcı olabilir.

Sanatçılar, el sanatları uzmanları ve eğitimciler gibi yaratıcı kişiler, genellikle kültürel çevreler oluşturarak şehirde veya belirli bölgelerde yenilik ve zenginliğin odaklandığı

alanlar geliştirirler. Bu alanlar genellikle kültürel etkinlikler, sanat eserleri ve eğitim faaliyetleri aracılığıyla şehirdeki veya belli bir bölgedeki yaratıcılığı ve yeniliği desteklemeyi amaçlar.

Endüstriyel yapıların yeniden kullanılabilir mekanlar haline gelmesi, hem kent hem de kent sakinleri için önemli avantajlar sunar. Bu terk edilmiş kent içinde kalan yapıların üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, kentin konumu açısından kolay ulaşılabilir olmasını sağlar. Bu dönüşüm, kent sakinleri ve üniversite kullanıcıları arasındaki etkileşimi ve kampüs olanaklarından faydalanmayı kolaylaştırır.

4.5.1 Endüstri Mirası Yapıların Üniversite Kampüslerine Dönüştürülmesine Dair Örnekler

Endüstriyel miras yapıların üniversite kampüslerine dönüşümü, kentlerin ve üniversitelerin etkileşimine güçlü bir katkı sunmaktadır. Bu projeler kentin sosyal ve akademik dokusunu bir araya getirmektedir.

İngiltere'nin Manchester şehrinde, Manchester Üniversitesi'nin eski tren deposunu kampüs olarak dönüştürmesi, endüstriyel mirasın korunarak modern eğitim ihtiyaçlarına uyum sağlayan bir örnek olarak öne çıkar. Bu dönüşüm, öğrencilerin ve kent sakinlerinin kolayca erişebileceği bir konumda yer alması sayesinde kent-üniversite etkileşimini artırmıştır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3 İngiltere Manchester Üniversitesi

Türkiye'de ise, Karabük Üniversitesi'nin eski demir çelik fabrikasını kampüs alanı olarak kullanması, benzer bir başarı öyküsü sunar. Bu dönüşüm, endüstriyel mirasın eğitim ve araştırma için nasıl kullanılabileceğini göstermektedir. Fabrikanın içinde yer alan laboratuvarlar, atölyeler ve sosyal alanlar, öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri ve aynı zamanda şehirle bütünleşebildikleri alanlar haline gelmiştir.

Bir başka örnek ise İtalya'nın Bologna kentindeki "Manifattura delle Arti" projesi (Şekil 4.4), eski bir dokuma fabrikasının kültürel ve eğitim merkezi haline getirilmesiyle kente yeni bir canlılık katmıştır. Bu dönüşüm, üniversite öğrencileri, akademisyenler ve kentin sakinleri arasında kültürel ve entelektüel bir etkileşim yaratmıştır (Şekil 4.5). Kentin tarihi dokusuyla bütünleşen modern bir eğitim ve kültür merkezi oluşturularak, yerel kimliğin korunması ve zenginleştirilmesi sağlanmıştır.

Şekil 4.4 Manifattura delle Arti kampüsü

Şekil 4.5 Manifattura delle Arti giriş

Benzer bir dönüşüm öyküsü Brezilya'nın Sao Paulo kentindeki "Universidade de São Paulo" (USP) tarafından sunulmaktadır (Şekil 4.6). USP, São Paulo'nun eski bir tekstil fabrikası olan eğitim, araştırma ve kültürel etkinliklerin merkezi haline getirerek, kentle üniversite arasında sıkı bir bağ kurmuştur. Bu dönüşüm, şehrin sanayi mirasını modern eğitim ihtiyaçlarına uygun hale getirirken, öğrencilerin ve kent sakinlerinin etkileşimini artırmış ve şehir dokusuna değer katmıştır.

Şekil 4.6 Universidade de São Paulo

Pensilvanya’da bulunan Carnegie Mellon Üniversitesi, endüstriyel mirası olan eski bir çelik endüstri alanını modern bir üniversite kampüsüne dönüştürmüş, kent ve üniversite arasındaki ilişkiyi pekiştiren önemli bir örneği sunmaktadır (Şekil 4.7). Bu dönüşüm, kentin endüstriyel geçmişini koruma çabalarıyla, modern eğitim ve araştırma olanaklarını birleştiren bir model ortaya koymuştur. Pittsburgh, çelik endüstrisinin merkezlerinden biriydi ve bu durum, kentin ve üniversitenin tarihî bir bağlam içinde entegre bir şekilde gelişmesini sağlamıştır.

Üniversite, bu endüstriyel alanda kök salmış ve bu geçmişi modernize ederek koruma altına almıştır. Eski fabrika yapıları, laboratuvarlara, dersliklere ve modern eğitim tesislerine dönüştürülmüş, bu da hem öğrencilere modern bir eğitim ortamı sunmuş hem de endüstriyel mirasın korunmasına katkıda bulunmuştur. Bu dönüşüm, kent ve üniversite arasındaki sınırları kaldırmış ve şehirle bütünleşmiş bir kampüs yaratmıştır. Böylelikle, öğrenciler sadece eğitimlerini almakla kalmayıp aynı zamanda kentin tarihî dokusu ve kültürel kimliğiyle etkileşim içinde olabilecekleri bir çevrede eğitimlerini sürdürebilme imkanına sahip olmuşlardır. Bu örnek, kentin endüstriyel mirasının

modern bir eğitim kurumuyla harmanlanmasının, kent-üniversite ilişkisinin güçlenmesine ve kentsel dönüşüme nasıl katkı sağladığını göstermektedir.

Şekil 4.7 Carnegie Mellon Üniversitesi

Ülkemizde bulunan bir başka örnek ise üretimde yaşanan sorunlar nedeniyle kapanan Cıbalı Tütün ve Sigara Fabrikası'dır. 1995 yılında faaliyetlerini durduran fabrika 1998'de gerçekleştirilen restorasyon çalışmaları, fabrikanın Kadir Has Üniversitesi'ne dönüşümünü sağladı (Şekil 4.8). Restorasyon sürecinde, orijinal mekân planlaması ve mimari yapının temel unsurları korunarak, yapısal güçlendirme adımları atıldı. Bu dönüşüm sürecinde, yapının özgün tarzı ve detayları özenle muhafaza edilerek, geçmişin özgün öğeleri vurgulandı. Bu yaklaşım, kent sakinleri ve üniversite topluluğu arasında, tarihi bir yapı içinde kimlik ve aidiyet hissi oluşturulmasını sağladı. Bu dönüşümle birlikte, kullanıcılar için şehirde ve üniversite çevresinde anlamlı bir mekân oluşturuldu.

Şekil 4.8 Cıbalı Tütün ve Sigara Fabrikası'nın Kadir Has Üniversitesi'ne dönüşümü

Kapsamlı araştırmaların ardından detaylı incelenmesi için iki örnek seçilmiştir. İlki, Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası'nın Abdullah Gül Üniversitesi'nin dönüşümü; bu seçimim, Kayseri'deki mevcut konumum ve şehre olan yakınlığım sebebiyle yapılmıştır. Bu durum, bölgesel bir dönüşümün ayrıntılarına inme ve bu süreçteki dinamikleri daha iyi anlama imkanı sağlama fırsatı sunuyor. Bu sayede, dönüşümün etkilerini ve bağlamlarını daha detaylı bir şekilde anlama imkanı buluyorum. Diğer örnek ise Venedik Pamuk Fabrikası'nın IUAV Venedik Üniversitesi'nin dönüşümüdür. Bu seçimim, geçmişte İtalya'da bulunmuş olmam ve bu üniversitenin çevresindeki dönüşümü kişisel olarak gözlemlemiş olmamdandır. Bu iki farklı örnek, hem bölgesel hem de kişisel deneyimlerime dayanarak seçilmiş olup, bu durum incelenen örneklerle kapsamlı bir perspektiften yaklaşmamı sağlamaktadır.

4.5.2 Endüstri yapılarının üniversite kampüslerine dönüşümü: Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası örneği ve Abdullah Gül Üniversitesi'nin kuruluşu

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinden Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar olan süreç, Türkiye'nin modernleşme adımlarına ev sahipliği yapmıştır. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte hayata geçirilen sanayileşme girişimleri, ülkenin modernleşme hedefleriyle eş zamanlı olarak ilerlemiştir. 1920'ler, hükümetin yeni bir ulus-devlet oluşturma

abalarının yoğunlaştığı ve siyasi ile kültürel anlamda yeni yapılanmalara gidildiği bir dönemdir. Bu zaman diliminde, gündelik hayatın her alanında modern birey ve toplum kimliği oluşturma hedefi, fiziki alanlarda da yenilikleri beraberinde getirmiştir. 1930'lar ise, devletin ülke genelinde kurduğu büyük sanayi kampsleriyle sanayileşmenin somutlaştığı bir döneme işaret etmiştir (Aslan ve Alkış, 2015).

Sanayileşme, bir toplumun sosyal ve mekânsal dokusunda köklü değişimlerin öncülüğünü yapar. Cumhuriyet Dönemi, tarım odaklı yapıdan sanayiye dayalı bir yapıya geçişi işaret eder ki bu geçiş, ülkenin kentsel dokusunda önemli değişimlere yol açmıştır. Fabrika alışanlarının yaşamları artık yalnızca iş saatleriyle sınırlı kalmayıp, günlük yaşamın tüm alanlarında etkilenmiştir; bu da yeni yapılanmanın bir göstergesidir. Bu dönemde, fabrikaların mekânsal düzenlemeleri, bu değişimin somut bir yansımasıdır. 1930'ların sonlarına doğru Anadolu'nun pek çok şehrinde kurulan sanayi tesisleri, üretimin gerçekleştirildiği yapıları barındırmanın yanı sıra çalışanların günlük ihtiyaçlarını karşılayan çok çeşitli işlevlere sahip meknları içermekteydi.

20. yüzyılda Türk Modernleşmesi, genellikle siyasi bir dönüşüm olarak değil, daha çok mekânsal ve toplumsal kimliğin dönüşümüyle ilişkilendirilmiştir. Bu süreç, Türk Devleti'nin Anadolu şehirlerindeki kentsel ve sosyal gelişimi güçlendirmek amacıyla çeşitli sanayi sitelerinin kurulmasıyla etkisini göstermiştir (Hira ve Hynes, 2018).

Ülkenin sanayileşme adımları, Cumhuriyet döneminin yeni düşünsel yapısını iki ana bakış açısından somutlaştırma hedefi taşımıştır. Bu yapılar, hem mimari özellikleriyle devletin gücünü ve üretkenliğini yansıtmış hem de bulundukları bölgelerde sosyal ve ekonomik bir değişim yaratmayı amaçlamıştır. Devletin oluşturduğu sanayi yerleşkeleri, yalnızca sanayi tesisleri olmaktan te, Türkiye'de modern işçi sınıfının oluşumunu da temsil etmiştir. Bu girişimler, uzmanlık gerektiren işlerde çalışacak işçilerin eğitimini ve yeni, modern bir birey profili oluşturmayı hedeflemiştir. retken ve seküler bir devlet modeli kurma amacındaki devlet, Anadolu'nun birçok şehrinde sanayi kampüsleri inşa etmiştir. Bu kampüsler, yalnızca fabrika binaları değil, aynı zamanda günlük yaşam aktivitelerinin de gerçekleştirildiği meknlardır. Bu yapılar, kuruldukları şehirlerde önemli dönüşümlerin yaşanmasına katkıda bulunmuş, çevrelerinde yeni yaşam alanları

oluşmuş ve şehir merkezine olan bağlantıları güçlendirmek için ulaşım sistemleri gelişmiştir. Üretimin merkezinde yer alan bu yapıların şehri kendi etrafında şekillendirdiği ve yeni bir modern şehir imajının oluşumuna katkı sağladığı ifade edilebilir.

Ülkenin politik ve sosyal değişimiyle paralel olarak şekillenen sanayi kampüsleri, Cumhuriyet döneminde benimsenen modernleşme projelerinin fiziksel bir yansımasıdır. Bu kampüsler, sadece bir sanayi üssü olmaktan öte, çalışan kesimin günlük yaşamını düzenleyerek yeni bir toplumsal yapıyı şekillendirmiştir.

Ülkenin modernleşme sürecindeki önemli unsurlardan biri olan sanayi kampüsleri, sadece endüstriyel yapıları değil, aynı zamanda sinema, tiyatro, spor alanları, marketler, konutlar, okullar gibi çeşitli işlevleri barındırmıştır. Bu kompleks yapılar, Cumhuriyet döneminde hedeflenen modern kent modelinin temsilcisi olarak kabul edilmiştir. Alexander, Şeker Fabrikaları üzerine yaptığı araştırmalarda, sanayi yerleşimlerinin, yeni bir toplum yapısının oluşturulması ve kent kültürünün benimsenmesi için önemli bir araç olduğunu vurgular. Devletin kurduğu bu yapılar, yeni bir insan modelinin oluşturulmasında toplumun bilinçlendirilmesi sürecinde de etkili olmuştur.

Sümerbank Kayseri Tekstil Fabrikası, Türk Hükümeti'nin modernleşme amacıyla Batı'daki örneklerine benzeyen ilk endüstriyel kompleks olma özelliğini taşır. 1935 yılında, modernizmin getirdiği yenilik ve gelişmeyi desteklemek adına, şehir merkezine yakın ancak daha ıssız bir bölgede konumlandırılmıştır (Şekil 4.9). Ünlü bir Rus mimar olan Ivan Nikolayev tarafından tasarlanmıştır. Bu binalar, Kayseri'deki beton ve çelik çerçeveli yapıların ilk örneklerinden biridir (Semiz ve Toplu, 2019).

Şekil 4.9 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası

Öncüleri takip ederek yapılan Sümerbank Kayseri Yerleşimi, sade ve temel formlardan esinlenerek tasarlanmıştır. Bu yapılar, avangard bir bakış açısına ve modern bir yaklaşıma sahiptir, bu da onların tasarımında açıkça görülebilir (Şekil 4.10). Dolayısıyla, fabrika ve içindeki tüm birimler, Kayseri'de ve ülkenin genelinde bir değişim başlatmıştır.

Şekil 4.10 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası

Sanayi sitesindeki yapıların yerleşimi, otoritenin denetiminde olan yönetim, konut, eğlence ve eğitim gibi hizmet birimleriyle bir metropol niteliği taşır. Eleştirel bir bakış açısıyla, Sümerbank sanayi sitesinin sadece ekonomik kalkınma amaçlı olmadığı, aynı zamanda ideolojik bir bakış açısıyla toplumsal düzeni ve mekânsal formu, özellikle konfor koşullarıyla değiştirmek amacıyla inşa edildiği görülebilir. Sümerbank, bir yeniden yapılanma projesi olarak Kayseri'de modern yaşamın temsili olarak mimari bir simge konumundaydı (Şekil 4.11). Bu yerleşim, mimari bağlamda birçok farklı yapı türünden oluşuyordu ve her biri kendi içinde bir simge olarak tanımlanabilir nitelikteydi. Sümerbank Kayseri, tarzı ve getirdiği mekânsal yapılarla toplumsal düzen üzerinde büyük bir etki yaratmıştır (Asiliskender, 2008).

Şekil 4.11 Kayseri Sümerbank Beş Fabrikası

Kayseri, stratejik konumu ve öncü rolüyle öne çıkan bir şehir kültürüne sahiptir. Anadolu'nun köklü ticaret merkezlerinden biri olan bu kent, yaklaşık 6000 yıllık köklü bir tarihsel mirasa ev sahipliği yapmaktadır. Tarih boyunca Kapadokya'nın merkezi olması, Türkiye'nin başkent adaylarından biri olarak değerlendirilmesini sağlamıştır. Devletin ilk sanayi kompleksi olan Sümerbank Tekstil Fabrikası ise sosyal, kültürel ve mekânsal etkileriyle önem taşımaktadır (Şekil 4.12). Bu tesis, sadece endüstriyel bir yapı değil, aynı zamanda modern mekân kavramı ve toplumsal dönüşüm üzerinde önemli bir rol oynamıştır (Asiliskender, 2005).

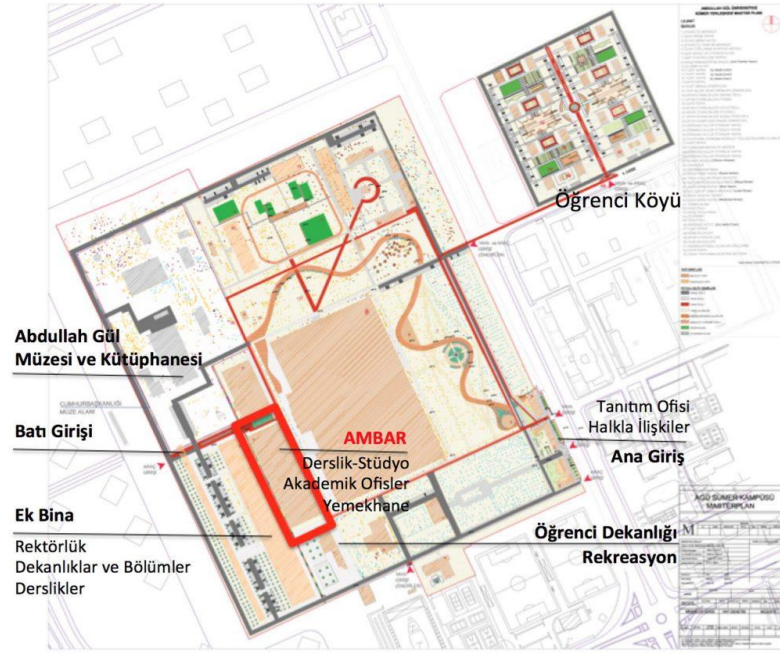

Şekil 4.12 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası

Sümerbank gibi organizasyonlar, günlük tüketim malzemelerinin üretimiyle ülke çapında yeni bir yerel pazar oluşturarak dikkat çekerler. Bu yerel ekonomik etki yanında, bu şirketler büyük bir endüstriyel alan olarak hem şehirde hem de ülke genelinde geniş bir işçi kitlesini bir araya getirir. Bu durum, hızlı nüfus artışıyla birlikte kentin sosyal ve mekânsal dinamiklerini etkiler. Bu durum, Türkiye'nin "Modern" şehir politikalarıyla uyumlu bir iyileştirme olarak görülür; şehirler, çağdaş bir yaklaşımın izlerini taşıyan sosyal ve ekonomik açıdan "Modern" bir fikirle şekillendirilir (Polatoğlu, 2021).

4.5.2.1 Abdullah Gül Üniversitesi günümüz kampüs halinin değerlendirilmesi

1996 yılında Türk Devleti, ulusal ekonomik kalkınma planı doğrultusunda devlete ait fabrikaların endüstriyel faaliyetlerine son verme kararı aldı. Bu kararın bir sonucu olarak Sümerbank Kayseri Fabrikası 1999 yılında kapatıldı ve şehir içinde terk edildi. Alan, 2003 yılında Türkiye'nin başvurusu üzerine Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Komitesi tarafından ulusal kültür varlığı olarak tescil edildi. Ancak tarihi eserin tescili sırasında, bazı bölümlerin yıkılması için çeşitli iptal davaları açıldı ve binaların bazı bölümleri yıkıldı. Abdullah Gül Üniversitesi, alanın tarihi önemini göz önünde bulundurarak 2012 yılında bu alanda bir üniversite kampüsü oluşturma fikrini değerlendirmeye aldı (Semiz ve Toplu, 2019).

Şekil 4.13 Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası günümüz vaziyet planı

Kampüsün planlaması ve düzenlemesi (Şekil 4.13), 2013 yılından beri devam eden ek bina inşası, temel onarım ve işlevsel yeniden yapılandırma çalışmalarıyla başlamıştır. Üniversite, ilk öğrencilerini 2013-2014 akademik yılında almıştır.

Türkiye'nin ilk sanayi sitesi olması özelliğiyle mülkiyeti Erciyes Üniversitesi'ne devredilmiştir. Ancak üniversite, bu alanı ve binaları kullanmaya yönelik bir plan yapmamıştır ve tescil sürecinde engellerle karşılaşmıştır. Alanın önemine dikkat çekmek amacıyla, kamuoyunda farkındalık oluşturmak için ulusal ve uluslararası imza kampanyaları düzenlenmiştir. Bu kapsamda, ulusal ve uluslararası etkinliklerde bildiri ve poster sunumları gerçekleştirilmiştir. Mimarlar Odası Türkiye Kayseri Şubesi'nin 2008'deki Erken Cumhuriyet Mirasından Moderniteyi Anlamak adlı ulusal çalıştayında, alanın potansiyeli sorgulanmış ve yeniden kullanımı için çeşitli fikirler geliştirilmiştir. Ayrıca, alan, şehrin modern mirasını anlatan fotoğraf sergilerinde ve bazı sanat enstalasyonlarında sergilenmiştir; örneğin İstanbul, Paris gibi yerlerde 2003'te kültürel bir sit alanı olarak tescillenmesinin ardından, konut birimlerinin önemli bir kısmı kültürel sit alanı statüsüne alınarak yeniden düzenlenmiştir.

Abdullah Gül Üniversitesi'nin, 2012'de Sümerbank Sitesi'ni kampüs haline getirme hedefi, binaları mevcut halleriyle koruyarak, geçmişte fabrikanın şehrin kalkınmasında oynadığı rolü tekrarlamak üzerineydi (Asiliskender vd. 2017). Bu dönüşümün temel prensibi, Kayseri'nin kentsel ve toplumsal gelişimine katkı sağlayacak bir açık şehir kampüsü oluşturmaktı (Şekil 4.14).

Şekil 4.14 Kayseri Sümerbank Beş Fabrikası yenilenmiş hali

Sümer, Abdullah Gül Üniversitesi'nin ikinci kampüsüdür. Şehir merkezinin dışındaki ana kampüsün de inşaatı devam etmektedir. Üniversitenin akademik ve yönetim faaliyetlerine tahsis edilecek pek çok alana ek olarak, alanın vurgulanması adına bir ek bina inşa edilmiştir. Bu yeni yapı, büyük ambar binası ile uyumlu bir konumda ve görünümde planlanmıştır; bu tasarım yaklaşımı, 2012 Singapur Dünya Mimarlık Festivali'nde takdir kazanmıştır (Şekil 4.15). Abdullah Gül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, alanın tarihî önemini koruyarak modern mimari pratiklerle, yapı stoğunun uygun ve etkili bir şekilde yeniden değerlendirileceği bir miras yönetim planı geliştirme evresindedir. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Yerleşkesi'nde bulunan tüm yapılar,

geçmişin etkileyici mirasını sürdürerek çağdaş mimari anlayışlarla özenle yeniden inşa edilmektedir.

Şekil 4.15 Abdullah Gül Üniversitesi, çelik bina

Abdullah Gül Üniversitesi, Sümer Kampüsü'nün, kent sakinleri ile şehir arasında etkileşimin özünde bulunan bir kültür ve aktivite merkezi oluşturularak değerlendirilmesini hedeflemiştir. Bu yaklaşım, bölgenin tarihsel köklerini göz önünde bulundurarak bir yaratıcı atmosfer oluşturmayı amaçlamakta, kültürel ve entelektüel etkinliklerle zenginleştirilmiş, şehir merkezinde uzun süredir eksik olan geniş bir alan ve etkinlik imkanlarını sunmayı amaçlamaktadır (Asiliskender vd. 2017).

Değişimi yönetmeye yönelik bu öncü girişim, Türkiye'de modern ve endüstriyel mirasın korunmasında bir dönüm noktası olarak değerlendirilebilir.

Üniversitenin şehir içindeki konumu, mekansal olarak kentin yaşam alanlarıyla iç içe olması ve sunduğu kültürel mekanlar, özellikle müze, kütüphane ve kafe gibi alanlar, sadece akademik topluluğa değil, kentin diğer sakinlerine de erişim imkanı sunmaktadır. Bu alanlar, kentliler ile üniversite topluluğu arasında güvenli ve etkileşimli bir platform oluşturularak, kültürel alışverişi artırır. Bu durum, kentlinin üniversite içinde özgürce vakit geçirebilmesi ve bilgi kaynaklarından faydalanabilmesi açısından önemlidir. Aynı zamanda, bu etkileşim kentin sosyal dokusunu zenginleştirirken, kentsel ve akademik topluluk arasında köprü vazifesi görmekte ve toplumsal katılımı artırmaktadır.

Kayseri Cumhuriyet Meydanı'na 3,1 km uzaklıkta olan bu üniversitenin dönüşümünden sonra olan günümüz halinin üniversite kampüsü olarak ne durumda olduğunu ele alan bazı başlıklar belirlenerek Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü incelenecektir.

Kampüsler, iki temel ulaşım fonksiyonuna sahiptir: kampüse ulaşım ve kampüs içi dolaşım. Kampüse ulaşım, kullanıcıların çevresel ilişkilerini sağlar; bu, kent, konut bölgeleri, diğer eğitim ve endüstri kurumları gibi alanlarla ilişkilerini kapsar. Diğer yandan, kampüs içi dolaşım, kullanıcıların kampüs içindeki tüm birimlerle olan etkileşimini düzenler; bu, yaya ve taşıt sirkülasyonu aracılığıyla gerçekleşir. Her iki durumda da, kampüsün etkili bir ulaşım ağıyla donatılması ve bu ağın sorunsuz işlemesi, ulaşımın sistemli bir biçimde planlanması ve yönetilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Erkman, 1990).

Kampüslerde birimler arası ve kent ile ilişki kurabilmek amacıyla motorlu taşıt, bisiklet ve yaya bileşiminden oluşan ulaşım sistemlerinden yararlanılır.

İyi planlanmış bir dolaşım sistemi, bireyin çevresini etkili bir şekilde keşfetmesine katkı sağlar. İnsanlar, çevrelerini keşfederken yürüme gibi fiziksel hareketleri kullanarak, görsel ve psikolojik algılarını şekillendirir ve değerlendirir. Bu tür hareket, yaya dolaşımı olarak nitelendirilebilir çünkü insanlar, yürüyerek çevrelerini tanıma ve diğer insanlarla, nesnelerle etkileşime geçme becerilerini en üst düzeye çıkarabilirler (Kortan, 1978).

Kara taşıtları, genellikle eğitim bölgesini ve genel kullanım alanlarını çevreleyerek bu bölgelerin fonksiyonlarını dış etmenlerden besler (Şekil 4.16). Bu durum, bazı durumlarda konut alanları için de geçerli olabilir. Bu yaklaşımın temel amacı, kampüs içindeki yaya dolaşımını serbest bırakmak ve öğrenme-araştırma alanlarını motorlu taşıt gürültüsünden izole etmektir. Araç trafiğinin akademik ve ortak kullanım bölgelerine giriş yapması gerektiğinde, araç yollarının yaya trafiğiyle kesişmemesi için bazı örneklerde yolların zemin kotunun altına indirildiği veya belirli noktalarda üst geçitlerin oluşturulduğu belirtilmektedir (Özer, 2008).

Şekil 4.16 Abdullah Gül Üniversitesi yaya/araç yolu

Kortan (1981), kampüslerdeki 10-16 dakikalık ara dönemlerde, bir öğrencinin yaya olarak birbirine en uzak noktalarda yer alan iki birim arasını kat edebilmesi gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Bu süre zarfında geçilen mesafenin yaklaşık 800-1000 metre arasında olduğu belirtilir ve bu, akademik bölgenin genel boyutları konusunda bir fikir sunar (Türeyen, 1999).

Şekil 4.17 Abdullah Gül Üniversitesi ana girişte bulunan taşıt yolu

Kampüs içindeki taşıt ve yaya yolları genellikle belirgin çizgilere sahiptir (Şekil 4.19). Taşıt yolları genellikle arnavut kaldırımıyla yapılmış olup, bu yapı kullanıcılara net sınırlar sağlamakla birlikte, mekanın karakterini yansıtan bir öge olarak da hizmet

etmektedir (Şekil 4.17). Araçlar, birçok yapının yakınına kadar erişebilecek şekilde tasarlanmıştır. Aynı zamanda, yalnızca yayaların kullandığı yollar da kampüste mevcuttur (Şekil 4.18).

Şekil 4.18 Abdullah Gül Üniversitesi çelik bina ve ambar binasının arasında bulunan yaya yolu

Şekil 4.19 Abdullah Gül Üniversitesi'nde bulunan yolların ve sosyal alanların işaretlendiği vaziyet planı

Kampüsler, birimler arası ve kentin kendisiyle etkileşime geçebilmek için motorlu taşıt, bisiklet ve yaya trafiğini içeren ulaşım sistemlerinden yararlanır. Sirkülasyon, özellikle yaya hareketliliği, bireyin refahıyla doğrudan ilişkilidir. İyi planlanmış bir sirkülasyon

sistemi, bireyin çevresini etkin bir şekilde kullanabilmesini destekleyen kritik bir unsurdur.

Abdullah Gül Üniversitesi kampüsü, taşıt ve yaya trafiğinin bir arada düzenlendiği bir yapıya sahiptir. Yolların düzenlenmesi, kampüs içindeki birimlere erişimi kolaylaştırırken genel kampüs bütünlüğünü de korumaktadır. Özellikle ders aralarında öğrencilerin farklı birimler arasında hızlı ve rahat bir şekilde geçiş yapabilmesi kampüsteki düzenlemenin etkili oluşunu gösterir niteliktedir. Kampüste taşıt ve yaya trafiği arasında daha dengeli bir ayırım sağlanması, özellikle yaya trafiğinin güvenliği ve konforu için ek tedbirler alınmasını gerektirebilir. Mevcut durumda kampüs, yayalar için görece güvenli olsa da, artan nüfus ve yeni yapılarla birlikte bu durum değişebilir ve yaya trafiği için risk oluşturabilir. Yaya yollarının genişletilmesi veya daha işlevsel hale getirilmesi gibi adımlar, kampüs içi sirkülasyonun geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, kampüs içi ulaşımın daha etkin hale getirilmesi için alınacak tedbirler, öğrenci ve personelin kampüs içinde daha verimli ve güvenli bir hareketlilik deneyimi yaşamasına yardımcı olabilir.

Kampüs aydınlatmasının işlevleri arasında ise, görsel algılamayı optimize etme, kullanıcıların güvenliğini sağlama, gece kullanımını artırma, çevre koruma, genel bir aydınlık atmosfer yaratma, hareket halindeki kişilere yön gösterme ve binaları vurgulama gibi çeşitli faktörler bulunmaktadır (Dober, 2000). Özellikle yurtlar, lojmanlar gibi konut birimlerinin yer aldığı alanlar ile eğitim ve sosyal merkezler arasındaki ana aks üzerindeki aydınlatma önem arz etmektedir ve bu bölgelerin yoğun olarak aydınlatılması gerekmektedir (Nuhoğlu, 1989). İyi bir aydınlatma, yürüme konforunu artırmakla kalmayıp, çevresel unsurların ve potansiyel tehlikelerin farkındalığını artırarak kullanıcıların kendilerini güvende hissetmelerine zemin hazırlamaktadır.

Kampüslerdeki gece aydınlatması, güvenliğin teminatı açısından kritik bir öneme sahiptir. Özellikle gece yoğun olarak kullanılan alanların çevresi ile bu bölgelere erişimi sağlayan yaya ve taşıt yollarının uygun bir aydınlatma seviyesine sahip olması, kampüs

alanlarının gece kullanımının da güvenli ve konforlu olabilmesini sağlar (Ayvacı, 2009).

Ele alınan kampüste aydınlatma elemanları, modern aydınlatma yöntemleri kullanılarak yapıları (Şekil 4.21), yolları, otoparkları aydınlatmaktadır. Bunun yanı sıra dönüştürülen binalarda da benzer tekniklerle aydınlatmalar uygulanmıştır. Devam eden yenileme çalışmaları gibi nedenlerle (Şekil 4.20). Yapılan gözlemler, incelemeye tabi tutulan kampüsün, devam eden yenileme çalışmaları gibi nedenlerle mevcut aydınlatma unsurlarının genel kapsamda yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 4.20 Abdullah Gül Üniversitesi aydınlatma elemanları

Şekil 4.21 Abdullah Gül Üniversitesi yapı aydınlatma elemanları

Bu durumu iyileştirmek adına, kapsamlı bir stratejik aydınlatma planının oluşturulması ve öncelikli bölgelerin belirlenerek buna göre planlama yapılması önem arz etmektedir.

Bu plan dahilinde, mevcut aydınlatma elemanlarının gözden geçirilmesi ve eksikliklerin giderilmesi, özellikle yoğun kullanılan bölgelerin ve güvenlik odaklı alanların daha etkili bir şekilde aydınlatılması sağlanmalıdır. Ayrıca, kullanıcıların geri bildirimlerine önem verilerek düzenlemeler yapılmalı ve düzenli bakım sağlanmalıdır. Bu öneriler, kampüsün genel estetiğini de göz önünde bulundurarak, kullanıcıların güvenliğini, konforunu ve gece kullanımını artırmayı hedeflemektedir.

Kentsel alanlarda artan sıklıkla kullanılan yeşil peyzaj unsurları, rengi, insanları memnun etme, huzur hissi verme, canlılık ve neşenin sembolü olma özellikleriyle dikkat çeker. Araştırmalar, yeşilin sinir sistemi üzerinde dinlendirici bir etkisi olduğunu ve insanların rahatlamasına katkıda bulunduğunu göstermektedir (Karakon, 2010).

Birey, çevresindeki etkileşimlerini ve algısını, hareket ederek çevreyi görsel ve psikolojik açıdan değerlendirir. Bu hareket, özellikle yaya dolaşımı olarak adlandırılabilir, çünkü insanlar yürüdükleri zaman çevrelerini daha iyi tanıma ve diğer bireylerle, nesnelerle etkileşim kurma yeteneğini geliştirme fırsatına sahiptir (Kortan, 1978).

Yeşil alanların kampüslerdeki faydaları oldukça çeşitlidir. Bu alanlar, estetik açıdan çekicidir ve psikolojik olarak insanları rahatlatır. Araştırmalar, yeşilin insanların zihinsel ve duygusal sağlığı üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Yeşil alanlar, stresi azaltırken odaklanmayı artırır ve genel zindeliği destekler. Bunun yanı sıra, bu alanlar fiziksel sağlık üzerinde de olumlu etkilere sahiptir; insanların daha fazla hareket etmesini teşvik edebilir, yürüyüşler yapmayı, spor yapmayı teşvik edebilir ve dolaylı olarak daha aktif bir yaşam tarzını teşvik edebilir. Ayrıca, yeşil alanlar çevresel sürdürülebilirliği artırabilir, doğal habitatları koruyabilir ve ekosistemi destekleyebilir. Bu nedenle, kampüslerdeki yeşil alanlar, akademik performansı, genel refahı ve çevresel duyarlılığı artırıcı çok yönlü faydalar sağlamaktadır.

Abdullah Gül Üniversitesi, şehir içinde yer almasına rağmen fabrika zamanlarından kalan birçok yeşil alanı korumasıyla dikkat çekiyor. Kampüs, endüstriyel geçmişine rağmen geniş bir yeşil dokuya sahip. Bu durum, fabrikanın etrafındaki peyzajın büyük

ölçüde muhafaza edilmesinden kaynaklanıyor (Şekil 4.22). Bu yeşil alanlar, kampüsün genel atmosferine dinginlik ve doğallık katıyor. Arazi, fabrika döneminden kalan ağaçlar ve yeşil alanlarla çevrili olduğundan, şehir içinde olmasına rağmen oldukça yeşil bir görünüme sahip. Bu durum, kampüsün sadece eğitim ve araştırma değil, aynı zamanda doğayla uyumlu bir yapıda olma çabasını da yansıtıyor (Şekil 4.23). Ayrıca bu geniş yeşil alanlar, kentli ve üniversite kullanıcıları arasında güçlü bir bağ kurmayı destekliyor. Kampüsün içinde yer aldığı şehirle etkileşimi arttırıyor. Kent sakinleri, bu açık alanlardan faydalanarak kampüsü ziyaret edebiliyor ve bu alanlarda zaman geçirebiliyor. Bu durum, kampüsü sadece öğrencilerin ve akademisyenlerin değil, aynı zamanda şehir sakinlerinin de sosyal etkinliklerde buluştuğu bir mekan haline getiriyor. Yeşil alanlar, piknik yapma, spor yapma veya dinlenme gibi aktiviteler için ideal ortamlar sağlayarak üniversite ile şehir sakinleri arasında bir etkileşim noktası oluşturuyor. Ayrıca yılın bazı zamanlarında yapılan festivaller ve konserler için de kentli ve üniversite kullanıcıları bu alanda buluşma fırsatı buluyor. Bu sayede kampüs, şehirle iç içe geçmiş bir yaşam alanı olarak hem öğrencilere hem de şehir sakinlerine hizmet sunuyor.

Şekil 4.22 Abdullah Gül Üniversitesi yeşil alanları

Şekil 4.23 Abdullah Gül Üniversitesi yeşil alanları

Kampüs içerisindeki yönlendirme unsurlarını, kullanıcıların kampüs mekanını anlamalarını ve gezinmelerini kolaylaştıran önemli elemanlardır. Yönlendirme elemanları, fiziksel olarak bireyleri belirli bir hedefe yönlendirirken, tabelalar bilgi sağlayarak kampüs içerisindeki farklı birimleri ve olanakları tanıtır. Bu unsurlar, kullanıcıların kampüs içindeki mekansal ilişkileri anlamalarına yardımcı olurken aynı zamanda kampüs içindeki farklı alanlara rahatlıkla ulaşmalarını sağlar. Özellikle yeni başlayanlar için, yönlendirme elemanlarının düzenli bir biçimde konumlandırılması, kampüsün topografyasını anlama ve kampüs içindeki hedeflere yönelik doğru yolları seçme sürecinde önemli bir rol oynar. Tabelaların içeriği ve yerleştirildikleri konumlar, kullanıcıların kampüse hızlı bir şekilde alışmalarını sağlarken aynı zamanda güvenlik hissini artırır. Bu unsurlar, kampüs içindeki etkileşimleri kolaylaştırırken kullanıcıların mekansal yönelimlerini destekleyerek kampüs içindeki faaliyetlerini daha etkin hale getirir.

Kampüslerde koordineli bir işaret sistemi kullanımı, sadece trafik akışını düzenlemekle kalmayıp aynı zamanda ziyaretçilerin ve kampüs kullanıcılarının alanı kolayca algılamasına da büyük katkı sağlar. Doğru yerleştirilmiş bilgilendirme ve yönlendirme tabelaları, kullanıcıların kampüs içindeki hareketlerini koordine etmelerine ve hedeflerine yönelmelerine yardımcı olur. Bu unsurların etkili olabilmesi için uygun boyutlarda, net ve okunabilir yazılarla donatılmış olmaları büyük önem taşır. Renk ve konumlarıyla dikkat çeken bu işaretler, farklı açılardan gelen kullanıcılar tarafından

kolayca fark edilebilir olmalıdır. Bu sayede, kampüs içinde dolaşırken kullanıcılar kılavuzluk eden bu işaretler sayesinde kolaylıkla yönlendirilir ve hedeflerine ulaşmaları sağlanır (Dober, 2000).

Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü, çeşitli alanlarının kullanıma açılmasına karşın, devam eden yapısal tadilatlar nedeniyle yönlendirme elemanları yeterli düzeyde değildir. Yapısal revizyon sürecinin devam etmesi, kampüs içindeki yönlendirme elemanlarının tam anlamıyla kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verememesine yol açmaktadır. Bu durum, kampüs içindeki navigasyonun ve hedeflere ulaşmanın zorlaşmasına sebep olabilmektedir. Bu noktada, yapılardaki tadilatın tamamlanmasıyla birlikte yönlendirme elemanlarının daha etkin ve kapsamlı bir biçimde planlanarak konumlandırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu sayede, kampüs kullanıcıları için daha işlevsel bir yönlendirme sistemi oluşturulabilir ve kampüs içindeki dolaşım daha kolay hale getirilebilir.

Kampüslerde su öğelerinin stratejik olarak konumlandırılması, estetik açıdan görsel bir etki yaratmanın ötesinde pek çok önemli işlevi yerine getirmektedir. Bu unsurlar, kampüslerin farklı noktalarında bulunan bina önleri, meydanlar veya dinlenme alanları gibi stratejik yerlerde kullanılarak, kullanıcıların kampüsü zihinsel olarak daha kolay algılamasına yardımcı olur. Bununla birlikte, su öğeleri çevrelerindeki havayı serinleterek, atmosferi yumuşatır ve gürültüyü azaltarak mekanın sakinliğini artırır. Bu unsurlar aynı zamanda bireylerin günlük rutinlerinden uzaklaşarak zihinsel olarak dinlenebilmelerine olanak sağlar ve sosyal etkileşimi destekler. Suyun bu çok yönlü kullanımı, kampüs mekanlarını daha çağdaş, estetik ve işlevsel hale getirerek kullanıcıların deneyimini zenginleştirir. Bu unsurlar, kampüs yaşamının dinamizmi ve kapsamlılığı içinde önemli bir yer teşkil ederler.

Alanda yer alan su öğeleri, mekanın bütünlüğünü tamamlayarak dikkat çeken bir odak noktası oluşturmaktadır. Su unsurlarının hareketli kullanımı, ses ve görsel efektler aracılığıyla dinamik bir mekan duygusu yaratırken, durgun su yüzeyi ise sakinleştirici, huzur verici bir ortam sağlar (Dober, 2000).

Tez konusu, kampüs içinde yer alan eski su deposunun dönüşüm sürecini odak almakta olup, bu süreçte su ögesi etrafında kullanıcıların rahatlıkla oturabilecekleri, vakit geçirebilecekleri geniş bir alan oluşturulmuştur. Bu dönüşüm süreci, orijinal su yapısından esinlenerek, su ögesinin üzerinde alt kotta bir gezinti alanının oluşturulmasını içermektedir (Şekil 4.24). Yenilenen alan, keyifli ve huzurlu bir atmosfere sahip olmasının yanı sıra kullanıcılar tarafından aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Bu dönüşüm, kullanıcıların su ögesi çevresinde interaktif bir etkileşim sağlama ve farklı aktiviteler için bir merkez haline getirme amacı taşımaktadır.

Şekil 4.24 Abdullah Gül Üniversitesi eski su deposu yerine tasarlanan su ögesi

Yeşil alanların yoğun olduğu bölgelerin su ögesiyle bir arada bulunması, kullanıcılara dinlendirici ve gevşetici bir atmosfer sunar. Bu durum, su ögesi ve yeşil alanın birleşimiyle doğan doğal ve huzurlu ortam, kullanıcıların stresinden uzaklaşmalarına ve rahatlamalarına olanak tanır. Aynı zamanda, su ögesi ve yeşil alanın bir arada bulunması, kampüsün estetik ve görsel çekiciliğini artırırken, alanın genel deneyimini zenginleştirir. Bu tür bir düzenleme, kullanıcıların açık havada vakit geçirme isteklerini karşılar ve kampüs içinde doğa ile iç içe olma fırsatı sunar. Bu da kampüsün sadece eğitim ve çalışma ortamı olmaktan çıkıp, aynı zamanda dinlenme ve rekreatif etkinlikler için ideal bir mekan olmasını sağlar.

Kampüslerin planlanmasında oturma alanlarının stratejik konumu ve düzeni, öğrencilerin kampüs içindeki etkileşimlerini ve zamanlarını biçimlendirir. Bu alanların tasarımı ve konumu, öğrencilerin çalışma, dinlenme, sosyalleşme ve boş zamanlarını değerlendirme biçimlerini belirler. Doğru düşünülmüş oturma alanları, öğrencilerin rahatlıkla etkileşimde bulunabilmelerini, ders aralarında çalışma veya dinlenme imkanı bulmalarını ve sosyal etkileşimi artırmalarını sağlar. Konforlu ve sayıca yeterli oturma alanları, öğrencilerin kampüs içinde geçirdikleri zamanı daha keyifli hale getirirken, kampüs yaşamının kalitesini artırır.

Kampüslerde, öğrencilerin çeşitli aktiviteler için kullanabileceği fakülte çevresi oturma alanları, geniş çimlik bölgeler, açık hava kafe-restoranlarının yanı sıra pergola ve kameriyeler gibi korunaklı oturma birimleri, ayrıca yeşil alanlar veya yaya yolları boyunca konumlandırılmış oturma alanları bulunmaktadır (Marcus ve Francis, 1990). Bu alanlar, öğrencilerin çalışma, sosyalleşme, ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılayarak kampüs içinde çeşitli etkileşimlerin gerçekleşmesine olanak sağlamaktadır.

Kampüslerdeki oturma alanlarının miktarı yanı sıra kalitesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Kalitesiz mobilya tasarımları ve rahat olmayan oturma düzenlemeleri, öğrencilerin kas yorgunluğuna ve dikkat eksikliğine yol açabilir (Cornell, 2002).

Şekil 4.25 Abdullah Gül Üniversitesi oturma alanları

Şekil 4.26 Abdullah Gül Üniversitesi müze ve kütüphane arasında bulunan oturma alanları

Kampüsün genelinde çeşitli oturma alanları mevcuttur. Peyzaj tasarımına uygun olarak taş malzemelerle düzenlenmiş bölgelerin yanı sıra (Şekil 4.25), kampüsün farklı noktalarında ahşap malzemelerle oluşturulmuş alanlar da bulunmaktadır (Şekil 4.26). Yeşil alanın yoğunluğu, kullanıcıların çimler üzerinde uzun süre vakit geçirmesini teşvik etmektedir (Şekil 4.27). Bununla birlikte, taş malzemelerin soğuk günlerde ve kış aylarında kullanışsız olduğu ve bu durumun kullanıcılar için rahatsızlık yaratabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu mevsimlerde ahşap gibi daha ısı yalıtımlı ve kullanıcı dostu malzemelerin tercih edilmesi önemlidir.

Şekil 4.27 Abdullah Gül Üniversitesi çim alanlarda vakit geçiren kullanıcılar

Kampüslerdeki oturma alanları, öğrencilerin ve personelin çalışma, dinlenme ve sosyal etkileşimleri için kritik bir rol oynamaktadır. Bu alanlar, sadece fiziksel bir dinlenme noktası olmanın ötesinde, kampüs içinde bir araya gelmeyi, düşüncelerini paylaşmayı ve etkileşimde bulunmayı teşvik eder. Ayrıca, ders aralarında veya yoğun çalışma saatleri arasında öğrencilerin mola verebileceği, bir araya gelerek fikir alışverişini yapabileceği sosyal mekanlar sunarlar. Oturma alanlarının ergonomik tasarımı, kullanıcıların konforunu ve verimliliğini artırarak öğrencilerin ve personelin kampüs içindeki deneyimini zenginleştirir. Bu alanlar aynı zamanda açık hava etkinlikleri, ders dışı etkinlikler veya topluluk buluşmaları gibi etkinlikler için de ideal mekanlar oluşturabilirler. Dolayısıyla, kampüslerdeki oturma alanları, eğitim ve sosyal etkileşimin merkezi olarak kabul edilir ve kampüs yaşamının önemli bir parçasını oluşturur.

Abdullah Gül Üniversitesi yapısal dönüşümlerin ilerlediği ve tamamlandığı düzeyde gelecekteki planlamalarda, öğrenci topluluğunun dinlenme, çalışma ve etkileşim ihtiyaçlarını daha iyi karşılayacak, doğayla iç içe olan ve estetik açıdan zenginleştirilmiş oturma alanlarının oluşturulması önerilebilir. Ayrıca, mevcut alanların kullanıcı geri bildirimleri doğrultusunda sürekli gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi, kampüs yaşam kalitesini artırmak için önemli bir adım olabilir. Bu süreçte öğrenci katılımı ve geri bildirimleri, yeni oturma alanları planlamasında kritik bir rol oynayabilir. Bu sayede, öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilen ve kampüs yaşamını zenginleştiren oturma alanları oluşturulabilir.

Üniversite kampüsleri, öğrenci birlikteliğini sağlamak, etkinlikler düzenlemek ve topluluk etkileşimini artırmak adına özel mekanlara gereksinim duyar. Bu bağlamda, kampüs alanları genellikle bir mikro-kent modeli olarak değerlendirilir ve bu düşünceyle merkezi meydanlar öğrencilerin buluşma noktaları olarak planlanır (Ayvacı, 2009).

Üniversite kampüslerindeki meydanlar, öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve ziyaretçilerin buluşma noktaları olarak önemli bir rol oynar. Bu meydanlar, akademik etkinliklerin, kültürel etkinliklerin, panellerin ve diğer etkileşimli etkinliklerin

düzenlendiği alanlar olup üniversite yaşamının merkezi konumunda yer alır. Aynı zamanda, kampüs içindeki ana meydanlar, öğrenci birliği aktiviteleri, tanıtım faaliyetleri, topluluk etkinlikleri gibi birçok farklı etkinliğin ev sahipliğini yapar. Bu meydanlar, öğrencilerin sosyalleşmelerine, fikir alışverişinde bulunmalarına ve kültürel etkileşimlere olanak sağlar. Bununla birlikte, kampüs içindeki meydanlar, öğrenci yaşamını destekleyen, öğrenme ortamlarının dışında etkileşimli ve dinamik bir alan yaratarak üniversite atmosferini zenginleştiren önemli bir bileşendir.

Üniversite kampüslerinde tanınmış meydanlar kadar resmi olmasa da geniş yeşil alanlar, öğrencilerin toplanabileceği, etkinlik düzenleyebileceği ve dinlenebileceği önemli alanlardır. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü'nde, törenlerin yapıldığı, kullanıcıların toplandığı bir alan bulunmaktadır (Şekil 4.28). Kullanımı nedeniyle meydan işlevi görse de tam olarak tanınmış bir alan denilemez. Bu bağlamda, geniş yeşil alanlar öğrencilerin toplandığı, etkinlikler düzenlediği ve sosyal etkileşimde bulunduğu önemli bölgelerdir. Bu alanlar, kampüs yaşamını zenginleştiren, öğrenci etkileşimini teşvik eden ve açık hava etkinliklerine ev sahipliği yapan hayati bölgelerdir. Bu geniş yeşil alanlar, öğrencilerin kampüs içinde rahatlamalarını, sosyalleşmelerini ve öğrenmelerini destekleyen önemli bir bileşendir.

Şekil 4.28 Abdullah Gül Üniversitesi meydan olarak kullanılan alan

Üniversite kampüslerinde spor faaliyetleri, genellikle kapalı spor salonlarında veya kampüs dışındaki açık alanlarda gerçekleştirilen rekreasyon aktivitelerini kapsar. Öğrenciler ve üniversite personeli, bu alanlarda vakit geçirerek günlük rutinden uzaklaşma fırsatı bulabilirler. Bu spor faaliyetleri, bedensel aktiviteyle birlikte zihinsel ve duygusal rahatlama sağlar. Ayrıca, sosyal etkileşim ve topluluk içinde aktif bir rol alma fırsatı sunarak kampüs yaşamının önemli bir parçasını oluşturur (Ağan, 2000).

Ülkemizde bulunan üniversite kampüslerinde genel olarak tasarlanan spor alanları şunlardır denebilir; yüzme havuzları, kapalı spor salonları, basketbol sahası, voleybol sahası, teniz kortları.

Ülkemizdeki üniversite kampüslerinin genel tasarımları arasında spor alanları oldukça çeşitlidir. Bu alanlar genellikle çeşitli imkanlar sunar: yüzme havuzları, kapalı spor salonları, basketbol ve voleybol sahalrı, tenis kortları gibi. Bu spor tesisleri, öğrencilerin ve kampüs çalışanlarının bedensel aktivitelerine yönelik çok yönlü olanaklar sağlar. Kampüs spor tesislerinin çeşitliliği, kullanıcıların farklı spor branşlarında faaliyet gösterebilme ve kişisel spor tercihlerini gerçekleştirebilme özgürlüğünü sunar. Bu tesisler, kampüs yaşamının ayrılmaz bir parçası olup sağlıklı bir yaşam tarzını desteklerken aynı zamanda öğrenci ve personelin sosyal etkileşimini artırma imkanı sunar.

Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü, kapalı spor salonuyla birlikte çeşitli saha imkanları sunmaktadır (Şekil 4.29). Bu spor alanları özellikle öğrenciler tarafından aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Ayrıca, öğrenci konaklaması için restore edilen ve "öğrenci köyü" olarak adlandırılan bölgede, açık spor sahaları da bulunmaktadır (Şekil 4.30). Bu alanlar, öğrencilerin sportif aktivitelerini gerçekleştirebilmeleri için çeşitli spor branşlarına yönelik uygun zeminler sunmaktadır. Kampüs içindeki bu çeşitlilik, öğrencilerin spor yapma olanaklarını genişletirken aynı zamanda sosyal etkileşimlerini artırmalarına da katkı sağlar.

Şekil 4.29 Abdullah Gül Üniversitesi kapalı spor salonu

Şekil 4.30 Abdullah Gül Üniversitesi'nin öğrenci köyünde bulunan açık spor alanı

Kampüs içerisinde geniş bir alanı kaplayan otoparklar, akademik birimler ve ortak kullanım alanlarını çevreleyen taşıt yolları üzerinde konumlanır ve bu bölgelerle taşıt yollarını birleştiren yaya yollarının stratejik noktalarına yerleştirilir (Türeyen, 2002).

Bu düzenleme, kampüs içi hareketliliği düzenlerken taşıt ve yaya trafiğini dengelemeyi amaçlar. Otoparkların ve yolların yerleşimi, kampüs içi sirkülasyonun etkinliğini artırırken, kullanıcıların rahat erişimini ve güvenli dolaşımını sağlamak adına planlanır.

Üniversite kampüslerinde otoparklar, öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve ziyaretçilerin taşıt araçlarıyla ulaşımını sağlamak için kritik bir öneme sahiptir. Bu alanlar, öğrenci ve personelin güvenli bir şekilde araçlarını park edebilmeleri için gereklidir. Ayrıca, kampüs içi sirkülasyonu düzenlerken trafiği azaltarak çevresel etkileri minimize etmeye de yardımcı olurlar. Otoparkların stratejik olarak konumlandırılması, kampüs içindeki binalara ve faaliyet alanlarına kolay erişimi sağlar. Bununla birlikte, otoparkların kapasitesi, kampüs nüfusuna ve kullanıcı ihtiyaçlarına göre belirlenir, böylece yoğun zamanlarda dahi yeterli park yeri sağlanabilir. Bu alanlar, kampüs topluluğunun günlük

hayatını kolaylaştırırken, taşıtla gelenler için konforlu ve güvenli bir ulaşım deneyimi sunar.

Günümüzde, özel araçlar için ayrılmış otoparkların tasarlanması kaçınılmazdır. Genel tasarım prensipleri, otoparkların konumlarını belirlemede belirleyici olmalıdır. Kampüs içindeki araç sayısı dikkate alınarak, binaların yakınında veya belirli bina gruplarına hizmet edecek bölgelerde otoparklar planlanmalıdır. Ayrıca, kampüsün dışından gelecek trafiği yönlendirmek ve içerideki araç sayısını kontrol altında tutmak için girişlerde geniş otopark alanları oluşturulması yararlı olabilir.

Şekil 4.31 Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü büyük otopark alanı

Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü’nde içerisinde, taşıt yolları ile entegre olan ve genellikle büyük, genel otopark alanları bulunmaktadır (Şekil 4.31). Bu alanlar, kampüsün farklı bölgelerinde yer alan binalara yakın cep otoparkları ile birlikte düşünülmüştür. Bununla birlikte, hem yayaların hem de araçların kullandığı bazı yollar, araçların park etmesi için belirlenmiş durumdadır (Şekil 4.32). Kampüs içi ulaşım ve otopark planlaması, bina yerleşimleri ile uyumlu bir yapıda düzenlenmiş olup, araç park alanlarının stratejik noktalara konumlandırılması sağlanmıştır. Bu düzenlemeler, kampüs içindeki araç trafiğinin akışını düzenlemeye yönelik çözümler içermektedir.

Abdullah Gül Üniversitesi, sürekli yenilenme ve gelişme yolunda ilerleyen bir akademik kurum niteliğindedir. Kampüs içerisinde yer alan iki farklı kütüphane, derslikler, personel alanları, konferans salonları, Abdullah Gül Müzesi, atölyeler,

yurtlar, öğrencilere yönelik sera, spor alanları, kapalı spor salonları ve laboratuvarlar, modern ve çeşitli ihtiyaçları karşılayabilecek nitelikte donanımlara sahip olup, bu da üniversitenin çağdaş bir yapıya dönüşmesine olanak tanımaktadır. Öte yandan, kampüs içerisinde bulunan şık kafeler ve restoranlar, yeşil alanlarla bütünleşmiş modern bir yapıya sahip olması nedeniyle şehir sakinlerini kendine çekmekte ve kampüsü sadece bir eğitim merkezi olmanın ötesine taşımaktadır. Bu gelişmeler, üniversitenin hem akademik hem de sosyal yaşam alanları açısından geniş bir yelpazede hizmet sunarak kapsamlı bir eğitim ortamı oluşturduğunu göstermektedir.

Şekil 4.32 Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü taşıt yolunun kenarını araçların park alanı olarak kullanması

Abdullah Gül Üniversitesi kampüsü, kentli sakinler ve üniversite kullanıcıları tarafından olumlu bir şekilde değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme, kullanıcıların kampüs olanaklarından faydalanma ve memnuniyetiyle paralel olarak iletişim ve etkileşimde bulunduklarını göstermektedir. Kapsamlı olanaklar, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamada ve çeşitli aktivitelerle etkileşimde bulunmada önemli bir rol oynamaktadır. Kullanıcıların kampüste bulunan tesislerden ve çeşitli imkanlardan memnun olmaları, kampüs ve şehir sakinleri arasında olumlu bir bağ kurulmasına olanak tanımaktadır. Bu durum, kampüsün sadece bir eğitim kurumu olmanın ötesine geçerek, şehirle etkileşim halinde ve çeşitli olanakları kontrol altında tutarak kullanıcılarına geniş bir hizmet yelpazesi sunmaktadır.

4.5.3 Endüstriyel mirasın üniversite kampüsüne dönüşümü: Venedik'teki pamuk fabrikasının IUAV Venedik Üniversitesi'ne dönüşümü

Iuav Venedik Üniversitesi (Università Iuav di Venezia), Venedik, İtalya'da konumlanmış olan köklü bir eğitim kurumudur. 1926'da Istituto Universitario di Architettura di Venezia adı altında kurulan bu kurum, İtalya'nın en eski ve seçkin mimarlık okullarından biri olarak saygın bir konuma erişmiştir. O tarihten bu yana, köklü ve zengin bir mimari mirasa sahip olan bu üniversite, eğitim anlamında sadece mimarlık alanında değil, aynı zamanda şehir planlama, moda, sanat ve tasarım gibi çok çeşitli disiplinlerde de derin bir etkiye sahip olmuştur. Bugün, Iuav Venedik Üniversitesi, geniş bir akademik yelpazede lisans, yüksek lisans ve doktora programları sunarak uluslararası alanda saygın bir konumda bulunmaktadır. Mimari mirasıyla öne çıkan bu üniversite, öğrencilere kapsamlı bir eğitim fırsatı sunmanın yanı sıra, disiplinlerarası bir yaklaşımla geleceğin profesyonellerini yetiştirmeyi hedeflemektedir.

IUAV, Venedik'te bulunan önemli bir üniversitedir (Şekil 4.33). İtalya'nın en köklü eğitim kurumlarından biri olan IUAV, özellikle mimarlık, tasarım, sanat, şehir planlama gibi alanlarda öncü bir rol üstlenmiştir. Üniversite, yaratıcı endüstriler, kültürel mirasın korunması, sürdürülebilir kentleşme ve mimari alanlardaki yenilikçi çalışmalarıyla öne çıkmaktadır.

Şekil 4.33 Venedik'teki kanaldan eski pamuk fabrikasının görünümü

Santa Marta yerleşim alanı, Giudecca Kanalı'nın batısında konumlanmış önemli bir bölgedir. Bu alanda bulunan tarihi yapılar, 19. ve 20. yüzyıllara dayanan antika binalar ve Parlamento üyelerinin evleri gibi mimari yapılar, bölgenin tarihî zenginliğini ve kültürel mirasını yansıtmaktadır. Bunların yanı sıra, endüstriyel yapılar da bölgeye karakterini kazandıran önemli unsurlardan biridir. Gaz depolamasından pamuk fabrikalarına kadar çeşitli endüstriyel faaliyetlere ev sahipliği yapmış olan bu yapılar, geçmişin endüstriyel dönemine dair izler taşımaktadır. Ayrıca, bölgenin stratejik konumu, sığınma ihtiyacı olan insanlar için önemli bir merkez olmasını sağlamaktadır. Bu durum, bölgenin sadece tarihî bir zenginlik barındırmakla kalmayıp aynı zamanda stratejik bir konuma da sahip olduğunu göstermektedir (Şekil 4.34)

Şekil 4.34 Università Iuav di Venezia işaretlenmiş harita görünümü

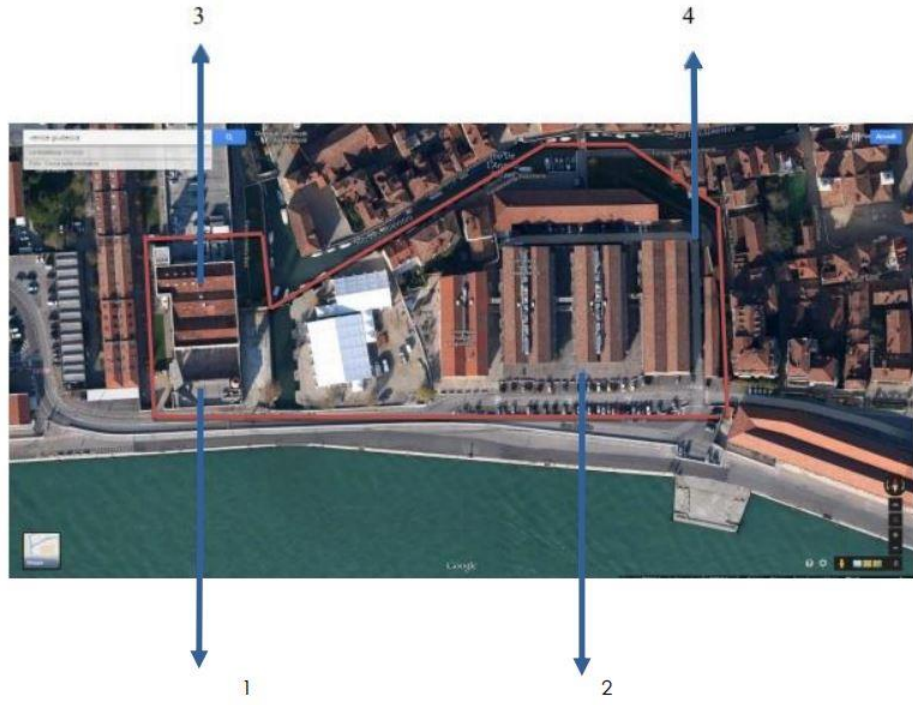
Bu fabrika, 1883 yılında kurulmuş olup Venedik'in yanı sıra tüm Veneto bölgesindeki en önemli pamuk fabrikalarından biridir (Şekil 4.35). Yıllar içinde faaliyetlerini sürdürmüş olan bu fabrika, zaman içerisinde terk edilmiş ve atıl bir duruma gelmiştir. Daha sonra, bu endüstriyel yapı, Venedik'te bulunan IUAV Üniversitesi tarafından dönüştürülerek farklı bir amaç için kullanılmıştır. Bu dönüşüm, endüstriyel mirasın korunması ve yeniden değerlendirilmesi açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Kanalın kenarında bulunan bu yapı, Venedik'in endüstriyel mirasının korunmasında ve kentin tarihî kimliğine katkıda bulunacak şekilde yeniden kullanılmıştır. Bu dönüşüm, yapının geçmişten günümüze taşınmasını sağlamış ve kentin kültürel zenginliğini vurgulamıştır. Fabrikanın terk edildikten sonra üniversite tarafından sahip çıkılması, tarihi ve kültürel bir varlık olan yapının geleceğe taşınmasında etkili olmuştur.

Şekil 4.35 Venedik Pamuk Fabrika'sının kanaldan görünümü

Binanın tarihî serüveni oldukça çeşitli aşamalardan geçmiştir. 1916'da yaşanan bir bombalama olayı sonrasında, yapı kuzey tarafındaki depo ve ofisleri yenileme sürecine girmiştir. Bu restorasyon sırasında, binanın dış cephesinde yer alan büyük tuğla çerçeveli pencereler, yapıya estetik bir yenilik ve görsel iyileştirme katmıştır. Fabrika, bu dönemden itibaren 1960 yılına kadar kullanılmış ve ardından restore edilerek IUAV Üniversitesi'nin Mimarlık Bölümü'nün merkezi sınıflarına dönüştürülmüştür. Bu tarihi dönüşüm, yapıya yeni bir kimlik kazandırırken, IUAV Üniversitesi'nin mimarlık eğitimine ev sahipliği yaparak endüstriyel bir yapıyı eğitim ve kültürel faaliyetlerin merkezi haline getirmiştir. Bu yeniden işlevlendirme süreci, yapıyı yıkımdan kurtarıp Venedik'in mimari ve kültürel dokusuna önemli bir katkı sağlamıştır.

Şekil 4.36 Eski pamuk fabrikasının harita görünümü

Bu bölgede bulunan Cotonificio (Şekil 4.36), Venedik'in yanı sıra Veneto bölgesinin genelinde dikkate değer bir etkiye sahip olan köklü bir pamuk fabrikasıdır. 1883 yılında kurulan bu tesis, sadece kentin ekonomisine değil, aynı zamanda bölgedeki sanayi alanına da önemli katkılarda bulunmuştur. Bu fabrikanın kökenleri, ilk aşamada büyük bir arazi parçası edinerek bunu parçalara bölerek satma fikriyle başlamıştır. Antonio Baffo ve Vittorio Mazzuchelli gibi tanınmış mühendisler, fabrikanın ilk projesini tasarlamıştır. Bu proje, dört ayrı binanın inşası ve binlerce çalışanın istihdam edilmesini öngörmüştür.

Cotonificio'nun yapısı, Vittorio Mazzuchelli'nin liderliğinde şekillenmiştir ve bu büyük yapı, fabrikanın işleyişine göre iki ana bölüme ayrılmıştır. Güney kısmı, pamuğun işlenmesi ve hazırlanmasına odaklanmıştır. Burası, ham malzemenin temizlenmesi, harmanlanması ve işlenmeye hazır hale getirilmesi için ayrılmış bir alandır. Kuzey bölümü ise dokuma ve esnetme gibi kumaş üretimi süreçlerine adanmıştır. Bu bölüm, işlenmiş malzemelerin dokunması ve genişletilmesi için tasarlanmıştır. Cotonificio'nun tarihi, Venedik'in endüstriyel geçmişi ve bölgenin sanayi mirası üzerinde önemli bir iz bırakmıştır.

Şekil 4.37 Magazzini Ligabue, fabrikanın eski depolama alanı

Haritanın ikinci noktasında yer alan Magazzini Ligabue alanı, Magazzini Ligabue bölgesi, başlangıçta serbest bölge ve eski sanayi tesislerinin depolandığı bir alandı ve kırmızı tuğlalarla yan yana inşa edilmiş bir yapıya sahipti (Şekil 4.37). İlk olarak, 1916'da bu alan, bombalama sonucu zarar gördü ve bu saldırıdan etkilenen bina, yeniden inşa edildi. Özellikle binanın kuzey tarafındaki depo ve ofis alanları yenilendi. Bu yenileme sürecinde, binanın dış cephesinde büyük tuğla çerçeveli pencereler eklenerek, hem işlevsel hem de estetik açıdan iyileştirmeler yapıldı. Bu, binanın genel görünümünü ve imajını güçlendirdi.

Fabrika, 1960 yılına kadar işlevini sürdürdü. Ancak bu tarihten sonra, restorasyon çalışmaları yapılarak, binanın kullanım amacı değiştirildi. Restorasyon sürecinde, yapı Veneto Üniversitesi Kimya Bölümü ile IUAV Üniversitesi'nin Mimarlık Bölümü'nün merkezi sınıflarına dönüştürüldü. Bu dönüşümle, sanayi mirası eğitim ve akademik faaliyetlerin merkezi haline getirilmiştir. Bu şekilde, endüstriyel geçmişin modern eğitimle birleştiği bir öğrenim merkezi haline gelmiştir (Şekil 4.38).

Şekil 4.38 Avludan dersliklerin görünümü

Şekil 4.39 Yenilenen derslikler ve yapının yenilenmemiş kısmından bir görsel

Koridor boyunca yer alan odalar, büyük açıklıklarla birbirine bağlanmış ve karşılıklı konumlandırılmıştır. Yapı, oldukça minimalist bir tarza sahiptir ve iki ana malzeme kullanılarak tasarlanmıştır, bu tasarımda tuğla detayları özenle korunmuştur (Şekil 4.39). Üniversite yapılarından oldukça farklı olan bu yapı, modern mimari öğelerle birlikte, tarihi tuğla vurgusunu muhafaza ederek dikkat çeker. Binanın karakteristik özelliklerinden biri, ark şeklindeki açıklıklardır. Bu özellik, yapının inşa edildiği dönemin mimari uygulamalarına dayanmaktadır ve yeniden işlevlendirme sürecinde

yapı bütünlüğünü korumak adına özenle muhafaza edilmiştir. Bu, yapının tarihi öğelerini ve mevcut modern dönüşümünü bir arada başarıyla yansıtan önemli bir unsurdur.

Şekil 4.40 Massimo Scolari tarafından yapılan özgürlüğü simgeleyen Ali/Wings adlı heykel

Haritanın 1. Noktasında yer alan, 1991 yılında Massimo Scolari tarafından oluşturulan heykel, Venedik Bienali'nin Arsenal girişine özgürlüğü sembolize etmek amacıyla yapılmıştır. Heykel, "Ali" veya "Wings" olarak da bilinmekte olup, çatı üzerine konumlandırılmış ve geniş bir alanı kaplayacak şekilde Ciudecca Kanalı boyunca görülebilmektedir (Şekil 4.40). Bu heykel, başlangıçta Venedik Bienali için yapılmış olsa da, sonrasında Venedik Mimarlık Üniversitesi IUAV'a bağışlanmış ve bu alanda önemli bir sanatsal ve sembolik öge olarak bulunmaktadır. Bu heykel, IUAV kampüsüne farklı bir estetik ve sembolizm katarken, aynı zamanda çevresine özgün bir karakter kazandırmıştır.

Şekil 4.41 Ortak çalışma alanları

Harita üzerindeki 3 numaralı bölge, içerisinde bölünmemiş bir dolaşım alanına sahiptir ve genel olarak halka açık çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. Bu alanın özellikleri, fakülte ve personelin odalarına erişimin yangın merdivenleri aracılığıyla sağlanmasıdır. Bu durum, mevcut binanın tasarımında henüz yapısal değişiklik yapılmadığını ve orijinal tasarımın bazı unsurlarının korunduğunu göstermektedir. Bu bölge, iç mekan tasarımında işlevsel ve erişilebilirlik odaklı öğeleri içerisinde barındırmaktadır ve kullanıcılar için geniş bir çalışma alanı sağlamaktadır (Şekil 4.41).

Şekil 4.42 Haritada 4 numaralı bölge; üniversitenin bir başka giriş kapısı

Kanalın kenarına bakan arka cephede yer alan giriş, yapının sade ve minimalist yapısına uygun bir tasarım anlayışıyla oluşturulmuştur (Şekil 4.42). Bu yapıda, ortak kullanım alanlarının eksikliği dikkat çekmektedir, ki bu durum yapısal amacına uygun üretim döneminde de mevcuttu. Bu eksiklik, yapı yeniden işlevlendirilse bile devam etmektedir. Endüstriyel yapılar, genellikle geniş açıklıklara sahip dayanıklı yapılardır. En büyük avantajları, geniş üretim ve depolama alanlarına sahip olmalarıdır. Bu geniş alanlar, ihtiyaca bağlı olarak kolayca farklı işlevlere göre bölünebilir. Bununla birlikte, bu yapılar yeni işlevleri için uygun hale getirilirken, eski yapısal özelliklerin korunması ve uygun bir uyarlama süreci önemlidir. Bu sayede, endüstriyel yapılar farklı kullanım alanları için dönüştürülürken, dayanıklılık ve işlevselliklerini koruyabilirler.

Bu örnek endüstriyel mirası koruma ve modernize etme çabalarını yansıtırken, bu girişimler endüstriyel dönemin izlerini modernize edilen yapılar üzerinde taşımaktadır. Bu yaklaşım, geçmişin endüstriyel önemini korurken geleceğin gerekliliklerine uyum sağlama çabası olarak değerlendirilebilir. Endüstriyel yapıların dönüşümü, mimari ve tarihi değerlerin korunması ile yeni işlevselliklerin entegre edilmesini sağlayarak, modern şehirlerin geçmişleriyle uyumlu bir geleceğe dönüşmesine katkıda bulunmaktadır. Bu tür dönüşüm projeleri, kentsel alanlarda yaşanan değişimleri yönetme ve sürdürülebilir bir gelecek oluşturma yolunda önemli bir rol oynamaktadır.

Endüstriyel dönüşüm projeleri, kentlilerle olan ilişkide önemli bir rol oynar. Yeniden yapılanan endüstriyel miras, kent sakinlerinin yaşam kalitesini artırarak, kültürel açıdan zengin bir ortam sunabilir. Yenilenen alanlar, toplumun katılımını teşvik edebilir ve yerel kimliğin korunmasına katkı sağlayabilir. Aynı zamanda bu dönüşüm, kentlinin endüstri mirasına duyduğu ilgiyi artırabilir ve böylece kentsel yaşamın içindeki tarihi, sosyal ve kültürel değerlerin daha iyi anlaşılmasına olanak tanır. Bu sayede, kentliler, kendi geçmişleri ve kentlerinin tarihî dokusunu keşfetme fırsatı bulabilir, böylelikle kentlerine olan bağlılıkları artabilir.

IUAV Venedik üniversitesi, bu dönüşüm projesi ile kentlilere katılım ve etkileşim imkânı sunarak kentin sosyal ve kültürel dokusuna olan katkıyı hedefler hamleler yapmaktadır. Bu tür projeler, kentlilere kentlerindeki değişimin bir parçası olma ve

kendi çevrelerine olan etkilerini deneyimleme şansı verir. Bu sayede, kentliler, kendi geçmişleri ve kentlerinin tarihî dokusunu keşfetme fırsatı bulabilir, böylelikle kentlerine olan bağlılıkları artabilir.

4.5.3.1 IUAV Venedik Üniversitesi günümüz kampüs halinin değerlendirilmesi

Eski pamuk fabrikası, konumu itibariyle adanın merkezi bölgelerine daha yakın bir konumda bulunmakta olup, kanal kenarında stratejik bir pozisyona sahiptir. Bu avantajlı konum, yapının erişilebilirliğini artırarak üniversite için çekicilik ve tercih edilebilirlik sağlamaktadır (Şekil 4.43).

Şekil 4.43 Università Iuav di Venezia'dan bir görsel

IUAV Venedik Üniversitesi kampüsü, ulaşımın düzenli bir şekilde sağlanması için net ve belirgin yollarla, araçların kullanımını destekleyen kaldırımlarla organize edilmiştir. Bu yollar sadece kullanıcıların dolaşımını kolaylaştırmakla kalmayıp aynı zamanda kampüsün kimliğini ve karakterini yansıtan önemli öğelerdir. Yollar, binalara ulaşımı ve erişimi artırmak amacıyla özenle planlanmıştır. Yalnızca yayaların kullanımına tahsis edilmiş özel yollar da kampüs içerisinde mevcuttur.

Ancak, yetersiz alt yapı, kullanıcıların güvenlik kaygıları yaşamasına neden olabilmektedir. Kanal üzerindeki toplu taşıma olanaklarının kısıtlı olması, bu endişeyi artıran ek bir faktördür. Bununla birlikte, kampüsün kanala olan konumu ve Guidecca

Adası'na bakan manzarası, olumlu bir unsurdur ve kullanıcı dolaşımını teşvik etmektedir (Şekil 4.44).

Şekil 4.44 Università Iuav di Venezia'dan bir görsel

Yapının dış duvarlarında ve çevresinde tarihi dokuyla uyumlu malzemelerin kullanılması, binanın tarihsel kimliğine sağlam bir destek sunmaktadır. Mimari olarak, bu malzemeler yapıyı çevreleyen ortamla uyumlu bir bütünlük oluşturarak yapının geçmişine vurgu yapmaktadır. Bu durum, yapının tarihi kökenlerini korurken aynı zamanda geçmiş ve günümüz arasında bir köprü görevi görmektedir. Dolayısıyla, yapılanmalardaki bu malzeme seçimi, yapısal ve estetik açıdan tarihi dokuyla uyumlu bir entegrasyon sağlayarak yapının tarihsel mirasını koruma hedefine katkı sağlamaktadır.

Şekil 4.45 Università Iuav di Venezia'nın cephesinden bir görsel

Fabrikanın geleneksel cephe özelliklerine bağlı kalınarak yapılan rehabilitasyon çalışmaları, şehrin kendine özgü tarihi dokusunun korunmasına önemli bir katkı sağlamaktadır (Şekil 4.45). Ancak, yapı güçlendirme sürecinde tercih edilen malzemelerin, geleneksel dokuya uygunluğu, yapılanma içinde bir denge unsuru oluşturmuştur. Üniversite kavramı ve gereksinimleri gözetilerek gerçekleştirilen bu güçlendirme çalışmaları, yapıdaki orijinal dokunun devamlılığı açısından bazı olumsuz etkiler oluşturmuş olabilir. Ayrıca, yapı bileşenlerinin belirli bir yapısal çerçeveye dayalı olarak yeniden düzenlenmesi, kullanım esnekliği açısından sınırlamalar getirmiş ve aynışmış tasarımlara yol açmıştır. Bu durum, tarihi dokunun korunması ile modern kullanım ihtiyaçları arasında denge kurma sürecinde bir dizi zorluk ortaya koymaktadır.

Fabrika yapısı, insani ölçekli bir yapı olması sebebiyle üniversite işlevini benimsemesi, hem yapısal hem de kentsel anlamda uygun bir dönüşümü mümkün kılmaktadır. Yapılan örnek incelemede, yapının yeni işlevine uygun olarak adaptasyonu incelenmiş ve eski işlevinden kalan unsurların yapıya zarar vermeden çıkarılarak, yeni işlevin ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenlenmesi ve kentsel yaşam alanına entegre edilmesi sağlanmıştır. Bu dönüşüm süreci, mevcut yapıyı kentsel doku içinde daha işlevsel hale getirirken, önceki işlevlerden kalan yapısal unsurların entegrasyonu ile yapı bütünlüğünün korunmasına da önem vermiştir.

Şekil 4.46 Università Iuav di Venezia’da bulunan yeşil alanlar

Şu anda devam eden kampüs peyzajı üzerine yapılan çalışmalar, belirli eksiklikleri beraberinde getirmektedir. Kampüs içindeki yaya trafiği düzenlemeleri olumlu bir yönde ilerlemiş olsa da, peyzajın bütünsel tasarımı ve yeşil alanların etkin kullanımı konusunda yeterli bir aşamada olmadığı gözlemlenmektedir (Şekil 4.46). Kanal kenarında bulunan etkinlik alanları haricinde, yeşil alanlarının dağılımı ve çeşitliliği üzerinde bazı şüpheler bulunmaktadır (Şekil 4.47). Ağaçlandırma ve bitki örtüsü düzenlemelerinin, kampüs içindeki estetik ve işlevsel dengeyi sağlamak adına daha etkili bir şekilde planlanması gerekmektedir.

Şekil 4.47 Università IUAV di Venezia’da yapılan bir etkinlik

Üniversitenin çevresinde yer alan su kanalları, kullanıcılar için dinlendirici alanlar sunmakta; ancak bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilemediği görülmektedir (Şekil 4.48). Kampüs içindeki aydınlatma düzenlemelerinin yetersizliği, özellikle gece saatlerinde güvenliği etkileyebilecek bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Yürüyüş yolları ve ulaşım ağları için belirli bir düzen sağlanmış olsa da, genel peyzaj planlamasının, özellikle kampüsün estetik bütünlüğü ve kullanıcı deneyimi açısından daha kapsamlı bir gözden geçirme sürecine ihtiyacı bulunmaktadır.

Şekil 4.48 Università Iuav di Venezia'dan geçen kanal

Kampüs içindeki kanalın varlığı ve büyük su yollarının yakınlığı, potansiyel olarak daha fazla dinlendirici ve etkileşimli alanların geliştirilmesine imkan tanımaktadır (Şekil 4.49). Bununla birlikte, kampüs peyzajının düzenlenmesi ve aydınlatma planlamalarının iyileştirilmesi, kullanıcıların rahatlığını ve kampüsün genel çekiciliğini artırma noktasında önemli bir adım olarak ele alınabilir (Şekil 4.50).

Şekil 4.49 Università Iuav di Venezia'dan geçen başka bir kanal

Şekil 4.50 Università Iuav di Venezia’den bulunan bazı yaya yolları

Peyzaj düzenlemesi ve yeniden kurgulama, üniversite yapısının çevresinde önemli bir sosyal mekân oluşturma potansiyeli taşımaktadır. Bu mekânlar, öğrencilerin sosyal etkileşimlerini artırarak bir araya gelmelerine olanak tanırken, aynı zamanda rekreasyon alanlarıyla öğrencilerin tarihi mekanla daha sıkı bir bağ kurmalarını sağlayabilir. Bu düzenlemeler, sadece öğrencilerin değil, kent sakinlerinin de bu alanlardan yararlanmasına imkan sağlayarak kampüsün şehirle entegrasyonunu artırabilir. Özellikle, rekreasyon alanları ve sosyal etkileşim noktalarının çeşitlendirilmesiyle, bu tarihi yapı ve çevresi, kentin genel sosyal dokusuna katkıda bulunan bir merkez haline gelebilir. Bu durum, kentlilerin ve öğrencilerin, bu alandaki etkileşimleri artırarak hem sosyal bağlarını güçlendirmelerine hem de kentin tarihî mirasının ve kültürel özelliklerinin paylaşılmasına olanak sağlayabilir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Sanayi kampüslerinin, toplumsal yapıdaki değişimin ve modernizasyon çabalarının mekânsal yansımaları bağlamında endüstriyel mirasın dönüşümü, Cumhuriyet dönemi ideal ve hedeflerinin bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Bu sanayi kampüsleri, sadece işçilere yönelik bir yapısal düzenleme olmaktan öte, aynı zamanda ailelerine ve şehir sakinlerine de imkanlar sunarak kent yaşamını etkileyici bir biçimde şekillendirmiş ve dönüştürmüştür. Sinema, tiyatro, spor tesisleri, ticaret alanları, konutlar, eğitim kurumları gibi çeşitli olanakları içinde barındırarak, bu kampüsler modern kentleşme hedefleri doğrultusunda çeşitlilik ve işlevsellik açısından öncü modeller sunmuştur.

Başlangıçta kent dışına yerleştirilmiş olmalarına rağmen, kentlerin büyümesi ve dönüşümü sürecinde bu alanlar zamanla şehir yapıları içerisinde yer almış ancak kullanım döngüsü içinde atıl kalmış mekanlar haline gelmiştir. Bu durum, çevresinde farklı işlevlerin gelişmesine sebep olmuştur. Söz konusu endüstriyel alanlar, geçmiş işlevlerine yeni bir yorum kazandırılarak restore edilmiş, dönüştürülmüş ve tekrar kullanıma açılmıştır. Bu bağlamda, endüstriyel yapıların üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, bu alanların dönüşüme uğraması ve yeniden işlevsel hale getirilmesi için izlenen yollardan biri olmuştur. Üniversite kampüsleri, kentliler ve öğrenciler arasında iletişim ve etkileşimi kolaylaştıran alanlar olarak görülmekte, böylelikle kampüslerin aktif birer yaşam alanı olarak kullanılma potansiyeli artmaktadır.

Korunan binaların fiziksel dayanıklılığı, işlevsel ömürlerinden genellikle daha uzun olduğu açıktır. Dolayısıyla, bu yapılar zaman içinde farklı işlevleri barındırmak üzere dönüştürülerek ömürlerini uzatma potansiyeline sahiptirler. Günümüzde toplumsal gereksinimler ve ahlaki değerlerin sürekli evrildiği bir ortamda, yapı koruma çalışmaları bilinçli bir stratejiyle yapıldığında, bir binanın fiziksel ömrü uzatılabilir. Bu durum, kentsel alanlardaki atıl bölgelerin yeniden değer kazanmasına olanak tanır.

Endüstriyel mirasın dönüşümü, şehirlerin yeniden şekillendirilmesinde önemli bir rol oynar. Terk edilmiş endüstriyel yapıların üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, şehir

yaşamına yeni bir soluk getirecek ve canlandırıcı bir etki yaratacak büyük bir potansiyele sahiptir. Bu dönüşüm sadece yapıların fiziksel işlevlerini değiştirmekle kalmaz, aynı zamanda şehir sakinleri ile üniversite topluluğu arasında etkileşimi artırarak entegrasyonu destekler. Kentin merkezi konumundaki bu yapıların pratik ve işlevsel mekanlara dönüşmesi, şehre ait olanı koruma konusunda önemli bir adım olup, yerel kimliği ve kültürel zenginliği artırır.

Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü ve IUAV Venedik Üniversitesi kampüsü, endüstriyel mirasın üniversite kampüslerine dönüştürülmesi bağlamında farklı niteliklere sahiptir. Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü'nde devam eden yapısal tadilatlar, mevcut durum itibarıyla kampüs içerisindeki yönlendirme sistemini yetersiz kılmaktadır. Bu durumun temel sebebi, tadilat sürecinin neden olduğu çeşitli kısıtlamalar ve değişikliklerdir. Tadilatlar neticesinde, kampüs içindeki yönlendirme elemanlarının eksikliği ortaya çıkmıştır. Bu eksiklik, özellikle kampüs kullanıcılarının, öğrenci ve personelin, kampüs içinde etkili bir dolaşım ve hedeflere ulaşım sağlamasını önemli ölçüde güçleştirebilecek potansiyel zorlukları beraberinde getirmektedir. Yapılan yapısal değişikliklerin yol açtığı bu yönlendirme zorluğu, kampüs içindeki kullanıcı deneyimini etkileyerek etkin bir kampüs yönetimi ve kullanıcı memnuniyeti sağlama açısından kritik bir noktada bulunmaktadır. Bu durum, kampüs içindeki fiziksel çevrenin ve kullanıcıların mekânsal etkileşiminin önemli ölçüde etkilenebileceği bir bağlamda değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, yönlendirme eksikliği, öğrencilerin, personelin ve ziyaretçilerin kampüs içinde dolaşımını optimize etme ve hedeflerine ulaşma konularında karşılaşılabilecekleri engelleri potansiyel olarak artırmaktadır. Ancak, kampüs genelinde gerçekleştirilen aydınlatma çalışmaları, çağdaş tekniklerin benimsenmesiyle yapılar ve yolların etkili bir biçimde aydınlatılmasını sağlamaktadır. Bu çalışmalar, kampüs alanının gece ve gündüz kullanımını destekleyerek güvenliğini artırmayı ve estetik bir çevre oluşturmayı amaçlamaktadır. Kampüs, endüstriyel geçmişinden miras kalan yeşil alanları koruma çabalarını sürdürerek, bu alanların özgün karakterini muhafaza etmekte ve kampüsü çekici kılan önemli unsurlardan biri haline getirmektedir.

Yeşil alanların korunması, sadece görsel bir zenginlik katmakla kalmayıp aynı zamanda

çevresel sürdürülebilirliği desteklemekte ve kampüs içinde doğal bir denge sağlamaktadır. Bu bağlamda, kampüsün endüstriyel mirasını yaşatması, modernizasyon çabalarıyla birleştirilerek kampüsün genel çekiciliğini artırmakta ve kullanıcıların kaliteli bir çevre deneyimlemesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, taşıt ve yaya trafiğini bütünleştiren bir planlama yaklaşımı benimseyerek, kampüsün ulaşılabilirliğini artırmak ve farklı ulaşım modlarını etkili bir şekilde entegre etmek, kullanıcıların kampüs içindeki aktivitelerini kolaylaştırmaktadır.

Kampüs içindeki yolların düzenlenmesi, öğrencilerin farklı birimler arasında hızlı ve etkili bir şekilde geçiş yapmalarını kolaylaştırarak kampüs içi mobilitayı artırabilir. Bu düzenlemeler, öğrencilerin derslikler, kütüphane, laboratuvarlar gibi önemli noktalara daha hızlı ve sorunsuz bir şekilde ulaşmalarını sağlayabilir. Ancak, bu hızlı geçişlerin sağlanmasıyla birlikte, özellikle yaya trafiği için ek güvenlik önlemlerinin düşünülmesi ve uygulanması gerekebilir. Yolların düzenlenmesi sadece öğrenciler için değil, aynı zamanda akademik ve idari personel için de önemli bir faktördür. Farklı birimler arasındaki etkileşimi artırmak, işbirliğini teşvik etmek ve kampüs içindeki yaşamı daha işlevsel kılmak için düzenlenen yollar, kurumsal faaliyetlerin daha verimli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayabilir. Ancak, bu hızlı geçişleri mümkün kılan düzenlemelerin yanı sıra, özellikle yaya trafiği için ek güvenlik önlemlerinin alınması da önemlidir. Yaya güvenliği, kampüs içindeki yoğun etkileşimli bölgelerde öncelikli bir endişe olmalıdır. Yaya yollarının belirlenmesi, güvenlik sinyalizasyonlarının düzenlenmesi ve özellikle kavşak noktalarında ekstra güvenlik önlemlerinin alınması, kampüs içindeki hareketliliği sürdürülebilir ve güvenli kılmak adına hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda, kampüs içindeki yolların düzenlenmesi sadece fiziksel bir altyapı çalışması değil, aynı zamanda kampüs içindeki topluluk etkileşimini, işleyişini ve güvenliğini etkileyen kapsamlı bir stratejinin parçasıdır. Düzenli ve güvenli yollar, kampüs içindeki herkesin daha etkili bir şekilde hareket etmesine olanak tanıırken, aynı zamanda kampüs yaşamının genel kalitesini artırabilir.

Su deposunun dönüşümüyle ortaya çıkan geniş alan, kullanıcıların konforlu bir şekilde zaman geçirebileceği, etkileşimde bulunabileceği ve dinlenebileceği bir mekan olarak planlanmıştır. Bu alan, sadece fiziksel bir dönüşümün ötesinde, kullanıcıların kampüs

içinde sosyal etkileşimleri artıracakları ve çeşitli aktivitelere katılabilecekleri bir merkez haline gelmiştir. Ancak, bu mekanın materyal seçimi, iklim koşullarının da dikkate alındığı stratejik bir tercihi içermelidir. Özellikle ahşap gibi kullanıcı dostu malzemelerin tercih edilmesi, estetik ve fonksiyonelliği bir araya getirerek kullanıcı deneyimini artırabilir. Ahşap malzemenin kullanılması, sıcak ve davetkar bir atmosfer yaratmanın yanı sıra, kullanıcıların mekanla daha organik bir bağ kurmalarına da olanak tanır.

İklim koşullarının dikkate alınması, mekanın yılın farklı zamanlarında ve farklı hava şartlarında etkin bir şekilde kullanılabilir olmasını sağlamak adına önemlidir. Ahşap malzemenin dayanıklılığı, estetik çekiciliği ve iklimle uyumluluğu, bu tür bir alanın sürdürülebilirliğini artırabilir. Sonuç olarak, su deposunun dönüşümüyle oluşturulan bu geniş alan, kullanıcıların kampüs içinde etkileşimde bulunabileceği, dinlenebileceği ve zaman geçirebileceği önemli bir mekan olma potansiyeline sahiptir. Bu mekanın tasarımında kullanıcı dostu malzemelerin tercihi, sürdürülebilirlik ve iklim koşulları gibi faktörlerin dikkate alınması, kampüs içindeki yaşam kalitesini artırabilir ve kullanıcıların bu mekanı etkili bir şekilde kullanmalarına olanak tanıyabilir.

IUAV Venedik Üniversitesi kampüsü, belirgin ulaşım yolları ve düzenlenmiş kaldırımlarla karakterize edilmiş, dolaşımın etkili bir şekilde sağlandığı bir düzenlemeye sahiptir. Ancak, alt yapı eksiklikleri nedeniyle kullanıcıların güvenlik kaygıları yaşayabileceği bir durum söz konusudur. Kampüsün belirgin ulaşım yolları ve düzenlenmiş kaldırımları, estetik bir bütünlük sunarak kampüs içindeki yerleşim birimlerine etkili bir şekilde bağlantı sağlamaktadır. Ancak, bu düzenlemelerin alt yapı eksiklikleri nedeniyle kullanıcıların güvenlik endişeleri yaşama potansiyeline sahip olduğu bir gerçeklik arz etmektedir. Bu durum, kampüs yönetimi ve planlama otoriteleri tarafından ele alınması gereken önemli bir konudur.

Kampüsün dış duvarlarını saran ve çevresini kuşatan malzemelerin, tarihi dokuya uyumlu bir biçimde seçilmiş olması, sadece görsel bütünlüğe katkı sağlamakla kalmayıp aynı zamanda yapının geçmişine vurgu yaparak tarihi kimliğine anlamlı bir katkı sunmaktadır. Ancak, kampüs peyzajında devam eden çalışmaların yeterli olmadığı ve

özellikle yeşil alanların çeşitliliği ve dağılımı konusunda gözlemlenen eksiklikler, kampüsün çevresel estetiği ve kullanıcı deneyimini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu bağlamda, kampüs yönetimi tarafından peyzaj düzenlemelerine daha fazla odaklanma ve yeşil alanların çeşitlendirilmesi gibi konuların ele alınması önemlidir. Bu düzenlemeler, sadece görsel estetik katkı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kullanıcıların kampüs içinde daha etkileşimli ve keyifli bir ortamda bulunmalarına olanak tanır.

Su kanallarının etkin bir biçimde kullanılmadığı, çevresinin tam anlamıyla dinlendirici bir alan olarak değerlendirilemediği tespit edilmiştir. Bu durum, özellikle kampüs peyzajında devam eden çalışmaların yetersizliğine işaret etmektedir.

Her iki üniversite kampüsü arasındaki avantajlar ve dezavantajlar incelendiğinde, kampüs alanlarında kullanıcı deneyimini geliştirecek ve kampüs yaşamını daha işlevsel kılacak projelere olan ihtiyaç önemli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, mevcut durumda gözlemlenen zayıflıkların aşılması ve kullanıcı memnuniyetini artıracak çeşitli iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir (Çizelge 5.1).

Çizelge 5.1 Çalışma alanlarının bazı başlıklarla karşılaştırılması

Özellikler	Abdullah Gül Üniversitesi	IUAV Venedik Üniversitesi
Yönlendirme	Yapısal tadilatlar nedeniyle yönlendirme eksiklikleri mevcut.	Belirgin ulaşım yolları var ancak yönlendirme elemanları, alt yapı eksikliği mevcut.
Aydınlatma ve güvenlik	Kampüs modern ve estetik aydınlatma ile karakterize edilse de eksiklikler mevcuttur.	Aydınlatmalara ek müdahaleler yapılarak daha güvenli bir kampüs alanı oluşturulmalıdır.
Araç yolu düzenlemesi	Alanın içindeki taşıt ve yaya trafiği bütünleşik bir yapıya sahiptir. Bu durum	Düzenlenmiş araç yolları bulunmakla birlikte alt yapı

	güvenlik sorunları oluşturmaktadır.	eksiklikleri mevcuttur.
Yaya yolu düzenlemesi	Yaya güvenliği için güvenlik önlemleri alınmalıdır.	Yayalar kendileri için belirlenmiş net alanlarını rahatlıkla kullanmaktadır.
Otopark	Kampüs içinde büyük bir otopark alanı mevcuttur.	Otopark alanı kampüs girişinde bulunmaktadır.
Şehir merkezine uzaklık	Şehir merkezine 3,1 km uzaklıktadır.	Merkez olarak belirtilen yere 2,2 km uzaklıktadır.
Su ögesi	Su ögesi tasarımıyla kullanıcılar için keyifli bir alan oluşturulmuştur.	Etkin kullanılmıyor, peyzaj iyileştirilmeleri gereklidir.
Yeşil alan	Endüstriyel geçmişinden kalan yeşil alanlar özenle korunmuştur.	Yeşil alanlar kullanıcılar için yeterli değildir.
Oturma Alanları	Birçok yerde etkili kullanılmış olsa da iklime uygun malzemelerle tasarlanmamıştır.	Yetersizlikler mevcuttur. İyileştirmelere uygun potansiyel alanlar bulunmaktadır.
Peyzaj çalışmaları	Peyzaj tasarımı devam eden yapısal tadilatlarla rağmen oldukça başarılıdır. İklim koşulları gözetilerek peyzaj çalışmalarında farklı malzemeler kullanılabilir.	Tarihi dokuya uygun malzeme kullanımı yapının tarihi kimliğine önemli bir katkı sağlamıştır. Ancak, peyzaj çalışmaları yeterli değil ve yeşil alanların çeşitliliği eksik. Su kanalları etkili şekilde kullanılmıyor.

Bu tür dönüşümler, endüstriyel yapıların yeniden değerlendirilmesi ve işlevsel hale getirilmesiyle kent yaşamının kalitesini artırır. Şehrin karakterini koruyarak ve geçmişle gelecek arasında bir köprü oluşturarak yeni bir bakış açısı ve işlevsellik kazandırır. Bu süreç, tarihi mirasın korunmasına katkıda bulunurken, modern ihtiyaçları karşılayacak yeni ve adaptif kullanım alanları oluşturur. Bu da kentlerin evrimsel sürecinde tarih, kültür ve çağdaşlık arasında dengeli bir noktada var olmalarına yardımcı olur.

Endüstriyel döneme ait fabrika yapılarının üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, büyük ölçekli üretim ve depolama ihtiyaçlarına cevap verebilecek geniş ve çok yönlü alanlar sunma potansiyeline sahiptir. Bu yapılar, içerdikleri geniş hacimleriyle farklı bölümleri ve disiplinler arası etkileşimi destekleyerek, geniş kapsamlı eğitim programlarına uygun bir zemin sağlayabilir. Yeniden düzenlenebilir özellikleri sayesinde, mekanların gelecekteki değişen ihtiyaçlara kolayca adapte edilebilmesi, dönüşüm sürecindeki esnekliği artırır. Endüstriyel yapıların kültürel mirası koruma ve kullanılabilirliği açısından kent içindeki stratejik konumları, dönüştürüldüklerinde kentin dokusuna önemli katkılarda bulunabilir. Bu dönüşüm, yerel topluluklar ve planlama otoriteleri arasında iş birliği gerektiren bir süreçtir. Ancak, doğru bir şekilde yapıldığında, endüstriyel dönem mirası, kentin kimliğini yansıtan önemli unsurlar haline gelir.

Sonuç olarak, endüstriyel döneme ait yapıların üniversite kampüslerine dönüştürülmesi, büyük ölçekli ve çok yönlü bir yapısal altyapı sunarak geniş eğitim ve araştırma programlarını destekleyebilecek potansiyele sahiptir. Ancak, bu dönüşüm süreci, kültürel mirası koruma, kent yaşamına entegrasyon ve toplumsal katılım gibi faktörleri dikkate alarak planlanmalı ve uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ağan, H. 2000. Design Criteria of in Campus Sport Facilities with Reference to World University Sports Competitions a Case Study in Iztech Campus. Izmir Institute of Technology, İzmir.
- Ak, S. 2007. Üniversite kampüslerinde tasarım kriterlerinin ve yerleşim sistemlerinin büyüme ve gelişme olanakları bağlamında irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi 21-25 s., İstanbul.
- Asiliskender, B. 2008. Modernleşme ve konut; Cumhuriyet'in sanayi yatırımları ile Kayseri'de mekânsal ve toplumsal değişim.(Yayınlanmamış doktora tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Asiliskender, B. 2005. Installing 'Modern' Life Style with Architecture, in DC Papelas, Revista Semestral de Critica Arquitectonica, Departament de Composicio Arquitectonica, v.13&14, pp.216–223, October, UPC(Universitat Politècnica de Catalunya), Barcelona.
- Asiliskender, B., Baturayoglu Yöney, N. ve Urfalıoğlu, N. 2017. Stone Clad Timber Floor Systems and Stone Masonry Projections with Timber Beams and Supports: History, Problems and Restoration. In 9th International Symposium on the Conservation of Monuments in the Mediterranean Basin–Improvements in Conservation and Rehabilitation–Integrated Methodologies: Proceedings, E. Caner-Saltık, A. Tavukçuoğlu, F. Zezza (eds), Ankara: METU Faculty of Architecture (Vol. 2017, pp. 347-358).
- Aslan, S. ve Alkış, M. 2015. Osmalı'dan Cumhuriyete geçişte Türkiye'nin modernleşme süreci: laikleşme ve ulusal kimlik inşası. Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 6(1): 18-33.
- Aydemir, I. 1975. Üniversite planlaması ve mimarisi, Yeterlilik Çalışması. Yıldız Teknik Üniversitesi, 1-2 s., İstanbul.
- Ayvacı, G. 2009. Üniversite kampüslerindeki dış mekân tasarımında kullanıcı gereksinimlerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 5-6 s., İstanbul.
- Begeç, H. 2002. Üniversitelerde Kampus Yerleşme Biçimleri. Yapı Mimarlık, Kültür ve Sanat Dergisi, 252, 57-63.

- Bilgin, A. 2006. Doğu Akdeniz bölgesi ve çevresinde üniversite kampüs planlaması üzerine bir inceleme. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Brase, W. 1987-88. Integrating Physical Planning with Academic Planning. Planning for Higher Education, 16(4): 41-52.
- Brenner, N., & Schmid, C. 2014. The 'urban age'in question. International journal of urban and regional research, 38(3): 731-755.
- Büyükşahin Sıramkaya, S. ve Çınar, K. 2012. Üniversite kampüs yerleşkelerinde ortak kullanım mekanlarının incelenmesi: Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü örneği. Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 27 (3): 61-72
- CORBUSIER. 1964. Web sitesi. https://de.wikipedia.org/wiki/Le_Corbusier, Erişim Tarihi: 25.02.2023
- Cornell, P. 2002. The impact of changes in teaching and learning on furniture and the learning environment. New Directions for Teaching and Learning, (92): 33-42.
- Derman, U. 1990. Akademik standartlara saygılı bir üniversite yaratmanın koşulları. Yüksek Öğretimdeki Sorunlar ve Çözümler, Cem Yayınları, 374 sayfa, İstanbul.
- Dober, R. 2000. Campus Landscape: Functions, Forms, Features. John Wiley & Sons, Inc. Printed in United States of America, ISBN: 0-471-35356-6, 259 p., U.S.A.
- Erçevik, B. ve Önal, F. 2011. Üniversite kampüs sistemlerinde sosyal mekan kullanımları. Megaron, 6(10): 151-161.
- Erkman, U. 1990. Büyüme ve gelişme açısından üniversite kampüslerinde planlama ve tasarım sorunları, İstanbul Teknik Üniversitesi, 81 sayfa, İstanbul.
- Gökbel, E. 2021. Kent içi üniversite kampüslerinde mekansal potansiyellerin ve sorunların değerlendirilmesi. 9-12 s., İstanbul.
- Günay, D. 2019. Türkiye'nin üniversite sorunu trajik bir yolculuk, Büyüyenay Yayınları, 320 sayfa, İstanbul.
- Hashimshony, R., and Haina, J. 2006. Designing the University of the Future. Planning for higher education, 34(2): 5.
- Hasol, D. 1998. Ansiklopedik mimarlık sözlüğü, Yapı – Endüstri Merkezi Yayınları, 522 sayfa, İstanbul.

- Hira, A. ve Hynes, M. M. 2018. People, means, and activities: A conceptual framework for realizing the educational potential of makerspaces. Education Research International, 10 p., USA.
- İnceoğlu, N. 1982. Halkalı kampusu ön planlama ve programlama çalışması, araştırma çalışması. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- İnceoğlu, N. 1987. Halkalı Kampusu ön planlama ve programlama çalışması, araştırma çalışması. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Karakaş, B. 1999. Üniversite kampüslerinin fiziksel gelişim planı hazırlama süreci ve Bartın Orman Fakültesinin bu bağlamda değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, 3 s., Bartın.
- Karakon, E. B. 2010. Alsancak Kıbrıs Şehitleri Yaya bölgesi örneğinde kentsel alanlarda insan-mekan etkileşiminin araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kortan, E. 1978. Üniversite Tasarımı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Ankara.
- Kortan, E. 1981. Çağdaş üniversite kampüsleri tasarımı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Yayınları, 196 sayfa, Ankara.
- Lee, Y., Han, G. Y., & Kim, H. I. 2014. The university-city interface: plazas and Boulevards. Journal of Building Construction and Planning Research, 2(02): 157-165.
- Lefebvre, H. 2013. Kentsel Devrim, Sel Yayınları, 176 sayfa, İstanbul.
- Lowenthal, D. 1981. Dilemmas of Preservation”, Nessun, Futuro Senza Passato, 6th ICOMOS General Assembly and International Symposium. Atti. 165-184 p., Rome.
- Marcus, C. and Francis, C. 1990. People places: Design Guidelines for Urban Open Spaces, Van Nostrand Reinhold, pp. 85-214, New York.
- Menteş, A. 2000. Yeniversite: Bilim kurumlaşmasında günümüz için bir perspektif, Metis Yayınları, 100 sayfa, Ankara.
- Merrifield, A. 2013. The urban question under planetary urbanization. International Journal of Urban and Regional Research, 37(3): 909-922.

- Nuhoğlu, A. 1989. Ülkemizde bazı üniversite kampüslerinin peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, 175 sayfa, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Oktay, D. 2007. Üniversite-kent ilişkisi. Yapı Dergisi, (302): 42-47.
- Öner, S. 1999. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi merkez kampüs alanı peyzaj planlaması. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 122 sayfa, Ankara.
- Özer, M. 2008. Üniversite kampus alanlarının kentsel tasarım bağlamında değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi (Isparta) örnekleme. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Özsoy, A., Aksoy, M., Dursun, P., Kahvecioğlu, N. P., Erkök, F., Sönmez, F. U., ve Uzer, E. 2007. Creative city, creative university: Creative discourses and activities at Istanbul Technical University. A| Z ITU Journal of the Faculty of Architecture, 4(02): 101-115.
- Öztürk, N. 2009. Üniversite kampüs yapıları ve üniversite-kent ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 1-10 s., İstanbul.
- Polatoğlu, M. G. 2021. Türkiye'nin Kalkınmasında Sümerbank ve Etkinliği (1933-1987). Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 37(104): 261-306.
- Russell, B. 1999. Eğitim Üzerine, Say Yayınları, 226 sayfa, İstanbul.
- Semiz, Y. ve Toplu, G. 2019. Cumhuriyet döneminde devlet tarafından kurulan ilk sanayi kuruluşu Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (45): 29-59.
- Sönmezler, K. 1995. Üniversiteler. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı Mimari Tasarım Programı, 70-89 s., İstanbul.
- Şen, İ. 1987. Üniversite kampüs planlamasında aktiviteler cins ve organizasyonu. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, 3-60 s., İstanbul.
- Timur, T. 2000. Toplumsal değişme ve üniversiteler, İmge Kitabevi Yayınları, 384 sayfa, Ankara.
- Tolon, M. B. 2006. Üniversite kampüsleri dış mekan tasarım ilkeleri ve Ankara Üniversitesi Gölbaşı Kampüsü peyzaj tasarımı. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 3 s., Ankara.

- Turner, P. V. 1995. "Campus" an American planning tradition, the MIT press Cambridge, 337 pages, Massachusetts and London.
- Türeyen, M. 1999. Üniversite yapıları, Dokuz Eylül Yayınları, 179 sayfa, İzmir.
- Türeyen, M. N. 2002. Yükseköğretim Kurumları-Kampuslar. Tasarım Yayın Grubu Yayınları, 160 sayfa, İstanbul.
- Videira, M. L. C. da S. 2017. Campus as a City-City as a Campus. A morphological approach to university precincts in urban context. Universidade de Lisboa, Instituto Superior Técnico, Lisboa.
- Yavaşoğlu Atay, G. 2016. Eğitim binalarına ilişkin poetik söylemler. Mimarist, (1): 72-79.
- Yekrek, T. 1999. Üniversite kampüsleri yerleşim sitemlerinin fiziksel planlamayla olan ilişkisi ve önemi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2-8 s., İstanbul.
- Yıldız, B. ve Çil, E. 2021. Issues in the planning and design of university campuses in Turkey. A/Z ITU Journal of the Faculty of Architecture, 18(1): 99-114.
- Yıldız, D. ve Şener, H. 2010. Binalarla tanımlı dış mekanların kullanım değeri analiz modeli. İTÜ Dergisi/A Mimarlık, Planlama, Tasarım, 5(1): 115-127.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Semanur KESKİN

Eğitim

Yüksek Lisans	Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı	2020-Halen
Yüksek Lisans	Politecnico di Bari Facoltà di Architettura Dipartimento di Architettura	2021-2022
Lisans	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü	2015-2019

İş Deneyimi

Yıl	Kurum	Görev
2019-2020	Sami Üstündağ Mimarlık Atölyesi	Mimar
2020-2021	Make Art Office	Mimar
2022-Halen	Keskin Mimarlık	Proje Müdürü